

KRIVIČNA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM

Ova se krivična djela uobičajeno nazivaju međunarodnim krivičnim djelima.

Pojava ovih djela usko je povezana sa nastankom i razvojem međunarodnog krivičnog prava.

Nastanak međunarodnog krivičnog prava seže u drugu polovinu XIX stoljeća kao posljedica nastojanja da se međunarodnim ugovorima utvrde određena pravila ratovanja kojih bi se pridržavale strane u sukobu, a u cilju humanog postupanja kako sa učesnicima u sukobu, tako i sa ostalim neborilačkim stanovništvom.

Države potpisnice preuzele su obvezu da svojim nacionalnim krivičnim zakonodavstvom primjene pravila o postupanju za vrijeme rata ili oružanog sukoba.

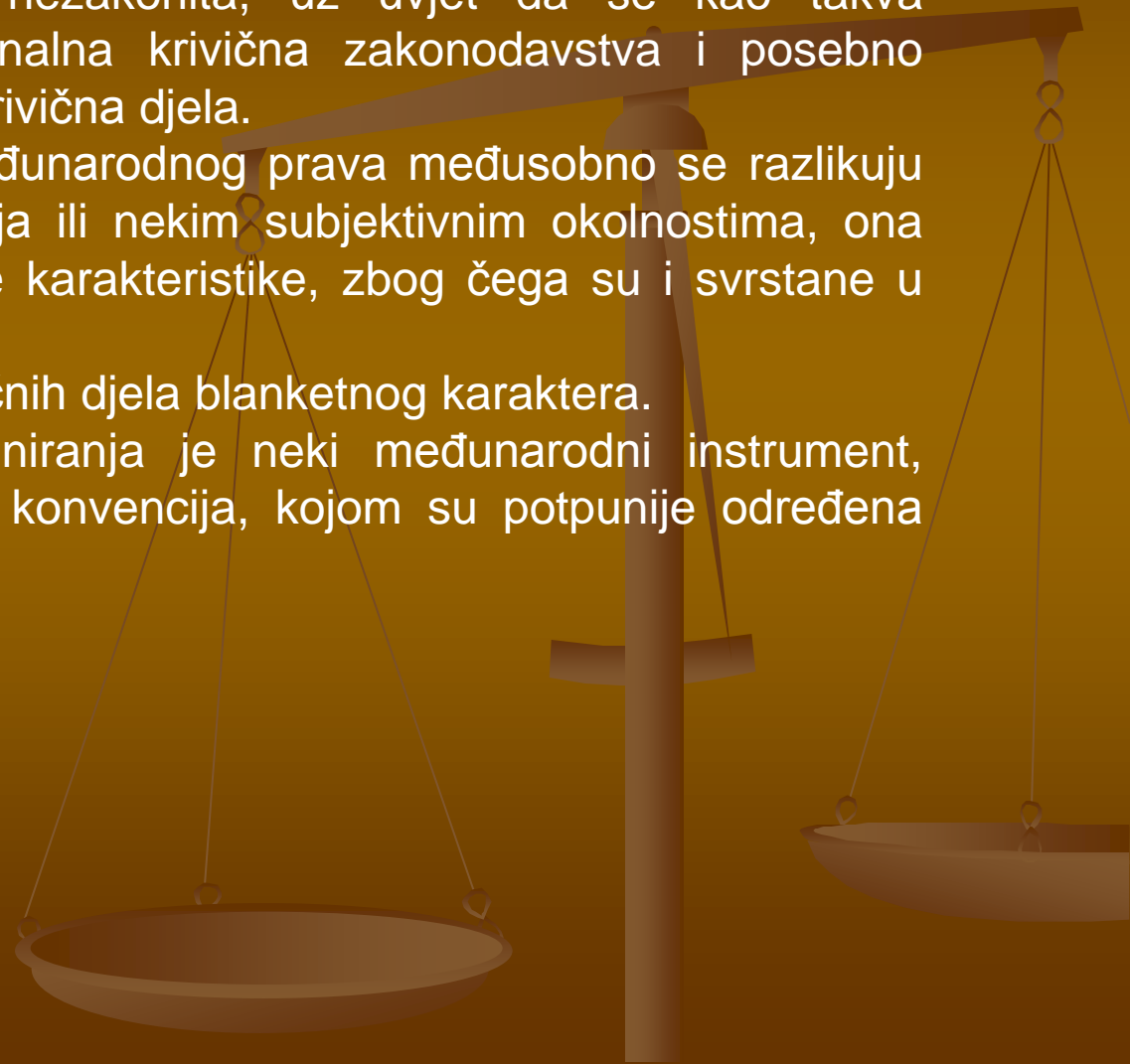
Na taj se način stvaralo međunarodno krivično pravo kao skup pravila sadržanih u međunarodnim sporazumima i međunarodnim običajima kojima se određuju međunarodna krivična djela kao povreda međunarodnih pravila, nečovječnim postupanjem u vrijeme rata ili mira i drugim napadima na vrijednosti koje su od značaja za cijelu međunarodnu zajednicu.

U tom smislu donesene su brojne međunarodne konvencije kojima se određena ponašanja ocjenjuju kao nedopuštena i po međunarodnom pravu nezakonita, uz uvjet da se kao takva implementiraju u nacionalna krivična zakonodavstva i posebno inkriminiraju kao teška krivična djela.

Krivična djela protiv međunarodnog prava međusobno se razlikuju po svojoj radnji izvršenja ili nekim subjektivnim okolnostima, ona imaju i svoje zajedničke karakteristike, zbog čega su i svrstane u ovu glavu zakona.

Tako je većina ovih krivičnih djela blanketnog karaktera.

Osnov njihovog inkriminiranja je neki međunarodni instrument, najčešće međunarodna konvencija, kojom su potpunije određena njihova bića.



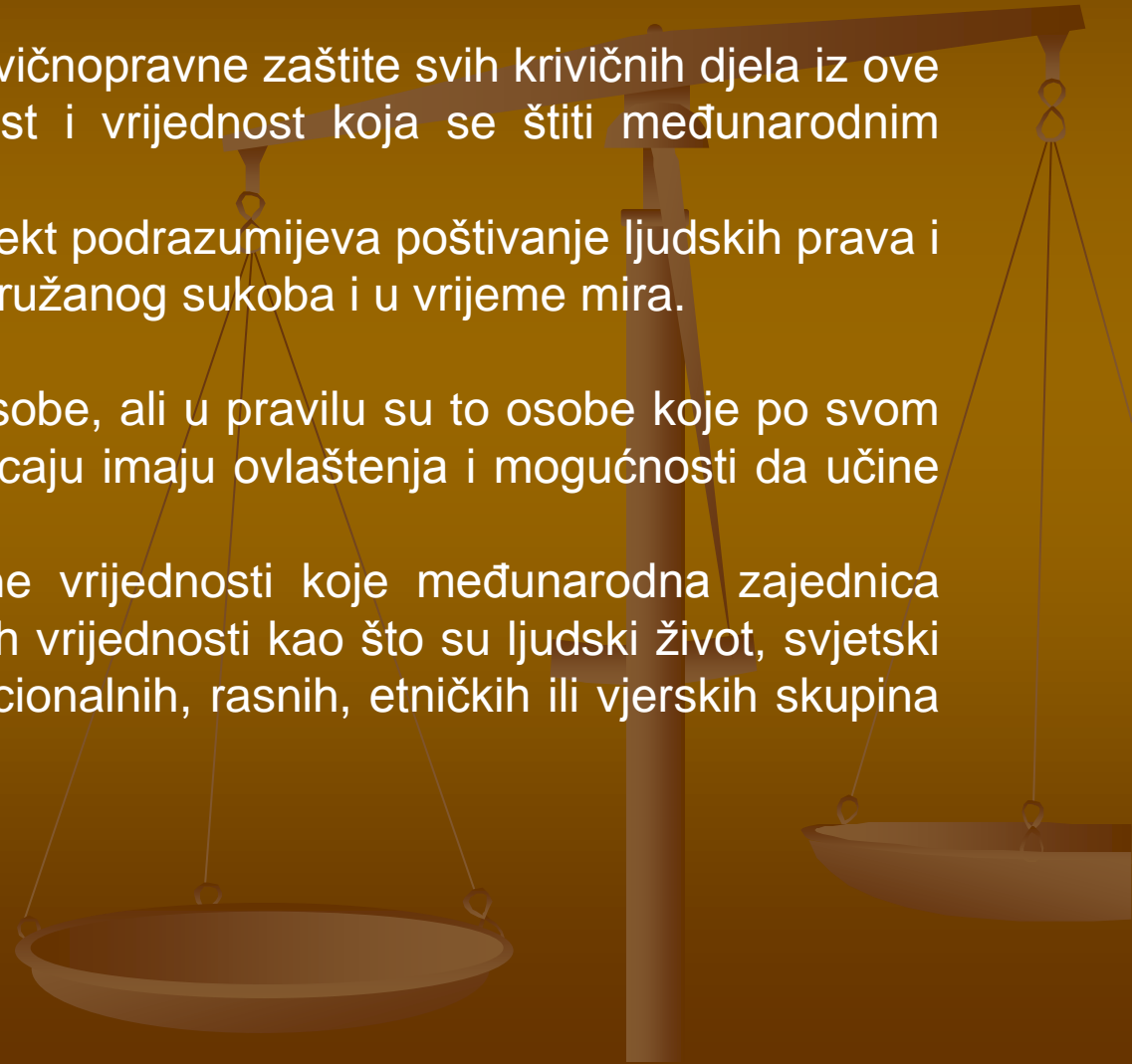
Suštinsko obilježje bilo kojeg od ovih krivičnih djela ogleda se u nečovječnom postupanju, odnosno postupanju suprotno pravilima međunarodnog prava.

Dakle, zajednički objekt krivičnopravne zaštite svih krivičnih djela iz ove glave zakona je čovječnost i vrijednost koja se štiti međunarodnim pravom.

Čovječnost kao zaštitni objekt podrazumijeva poštivanje ljudskih prava i sloboda, u vrijeme rata ili oružanog sukoba i u vrijeme mira.

Počinitelji mogu biti sve osobe, ali u pravilu su to osobe koje po svom službenom položaju ili utjecaju imaju ovlaštenja i mogućnosti da učine ovo krivično djelo.

Inkriminacijom se štite one vrijednosti koje međunarodna zajednica podiže na nivo općeljudskih vrijednosti kao što su ljudski život, svjetski mir, pravo na opstanak nacionalnih, rasnih, etničkih ili vjerskih skupina itd.



Najveći broj krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava može se izvršiti samo za vrijeme rata ili oružanog sukoba, kao što su ratni zločini, upotreba nedopuštenih sredstava borbe, povreda parlamentara, ili uništavanje kulturnih, povjesnih i religijskih spomenika.

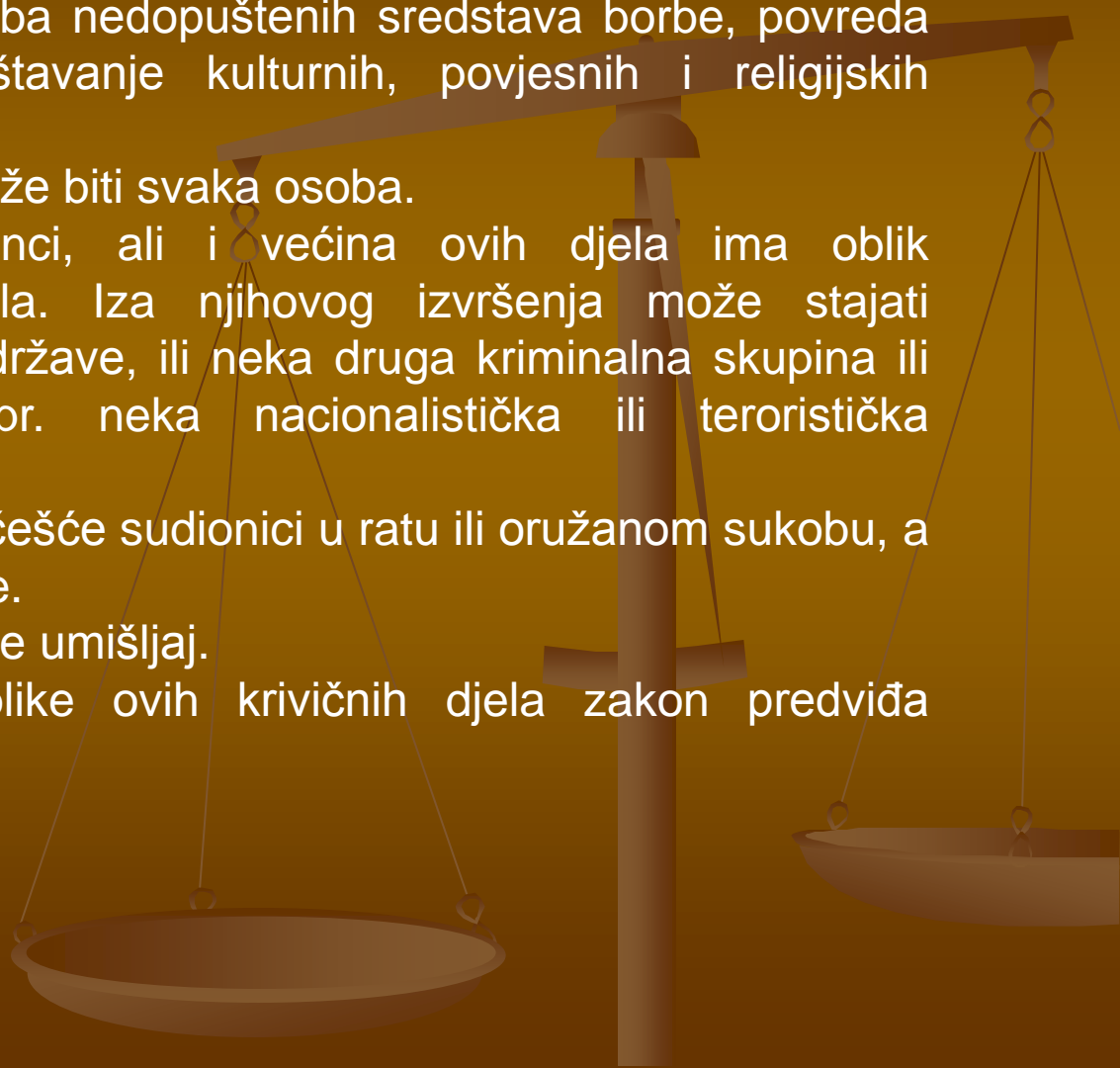
Počinitelj ovih djela može biti svaka osoba.

To mogu biti pojedinci, ali i većina ovih djela ima oblik organiziranog kriminala. Iza njihovog izvršenja može stajati vladajući režim neke države, ili neka druga kriminalna skupina ili organizacija, kao npr. neka nacionalistička ili teroristička organizacija.

Njihovi izvršiocu su najčešće sudionici u ratu ili oružanom sukobu, a mogu biti i druge osobe.

Oblik krivnje je najčešće umišljaj.

Međtim, za neke oblike ovih krivičnih djela zakon predviđa kažnjavanje i za nehat.



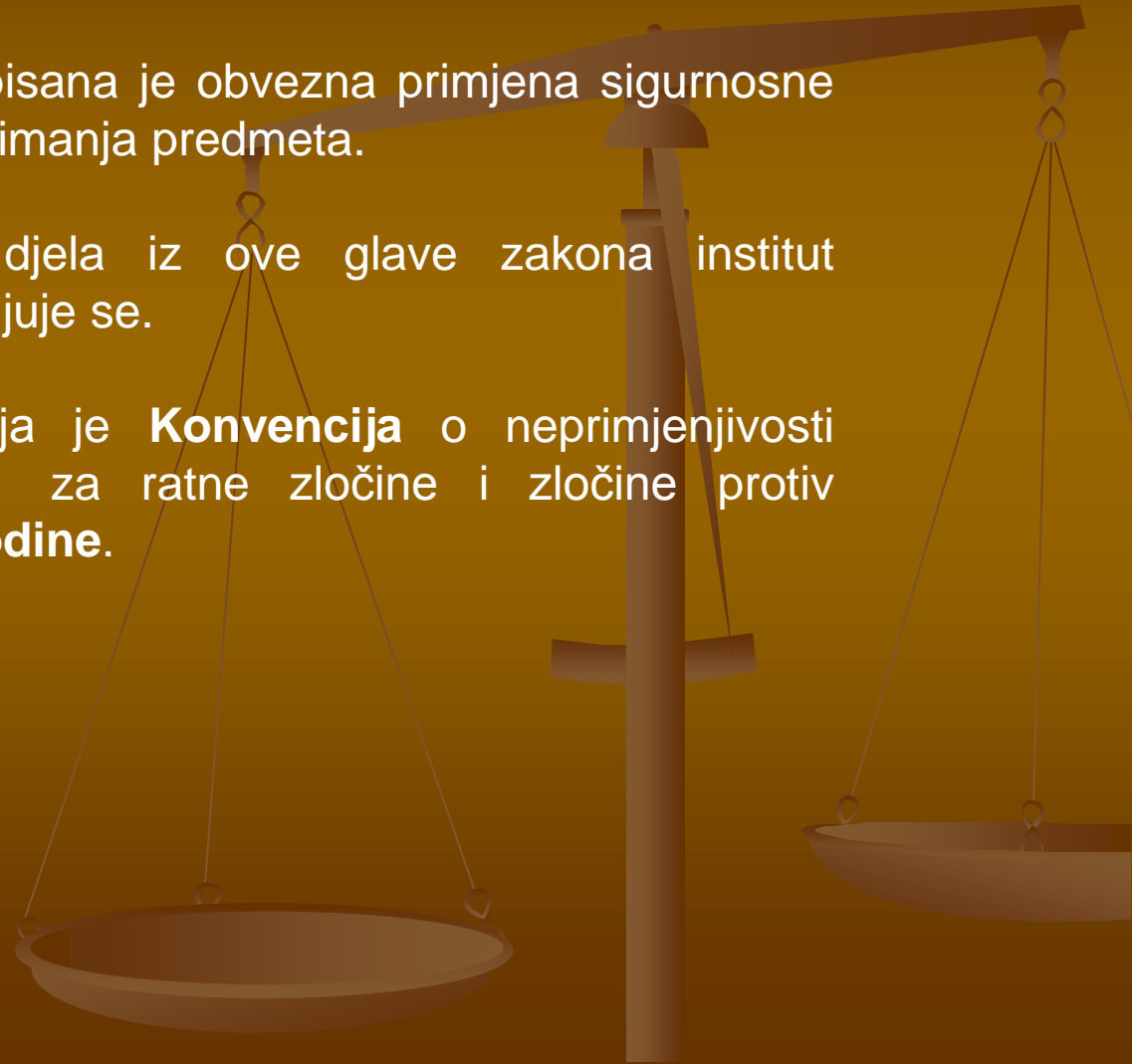
Za krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom propisane su stroge kazne.

Kod velikog broja djela uz kaznu zatvora alternativno je propisana kazna dugotrajnog zatvora.

Kod jednog broja propisana je obavezna primjena sigurnosne mjere obaveznog oduzimanja predmeta.

Za mnoga krivična djela iz ove glave zakona institut zastarjelosti ne primjenjuje se.

Osnov takvog rješenja je **Konvencija** o neprimjenjivosti instituta zastarjelosti za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti iz **1968. godine**.

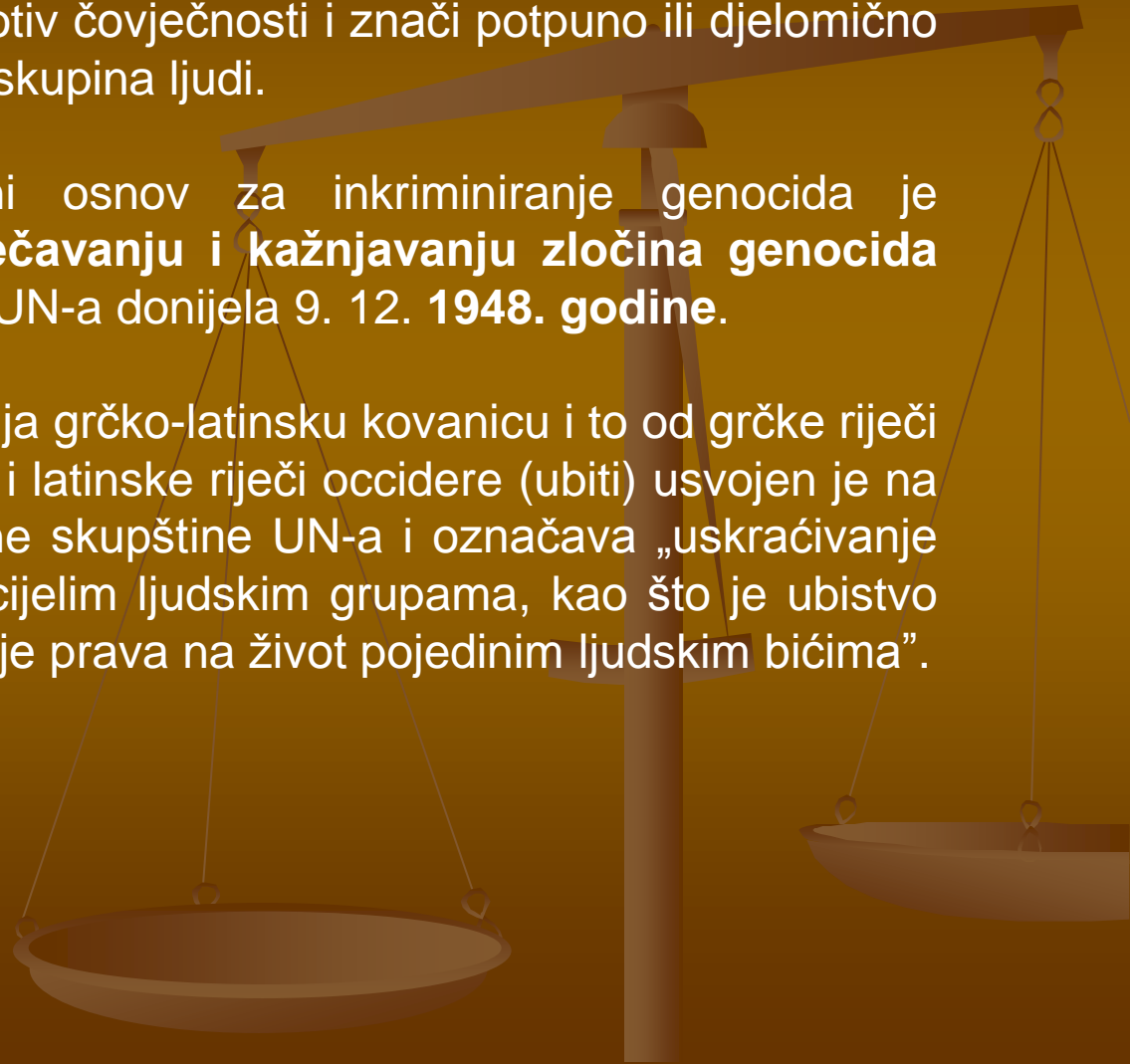


GENOCID

Genocid je zločin protiv čovječnosti i znači potpuno ili djelomično uništenje određenih skupina ljudi.

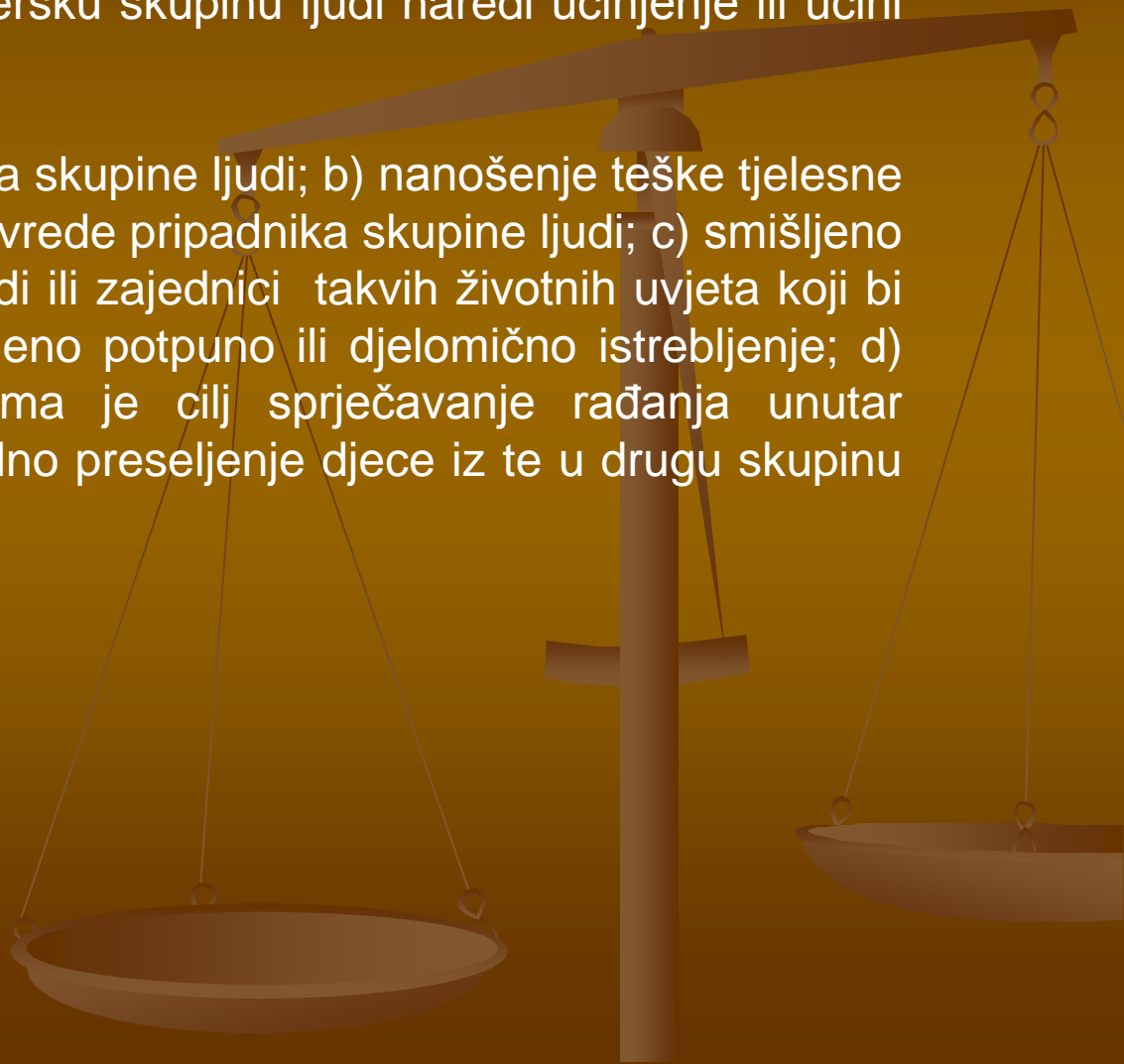
Međunarodni pravni osnov za inkriminiranje genocida je **Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida** koju je Organizacija UN-a donijela 9. 12. 1948. godine.

Naziv djela predstavlja grčko-latinsku kovanicu i to od grčke riječi genos (rod ili narod) i latinske riječi occidere (ubiti) usvojen je na zasjedanju Generalne skupštine UN-a i označava „uskraćivanje prava na opstanak cijelim ljudskim grupama, kao što je ubistvo (homicid) uskraćivanje prava na život pojedinim ljudskim bićima”.



Ovo krivično djelo čini ko u cilju da potpuno ili djelomično istrijebi nacionalnu, rasnu, vjersku skupinu ljudi naredi učinjenje ili učini koje od ovih djela:

a) ubijanje pripadnika skupine ljudi; b) nanošenje teške tjelesne ozljede ili duševne povrede pripadnika skupine ljudi; c) smišljeno nametanje skupini ljudi ili zajednici takvih životnih uvjeta koji bi imali za posljedicu njeno potpuno ili djelomično istrebljenje; d) uvođenje mjera kojima je cilj sprječavanje rađanja unutar skupine ljudi i e) prisilno preseljenje djece iz te u drugu skupinu ljudi.



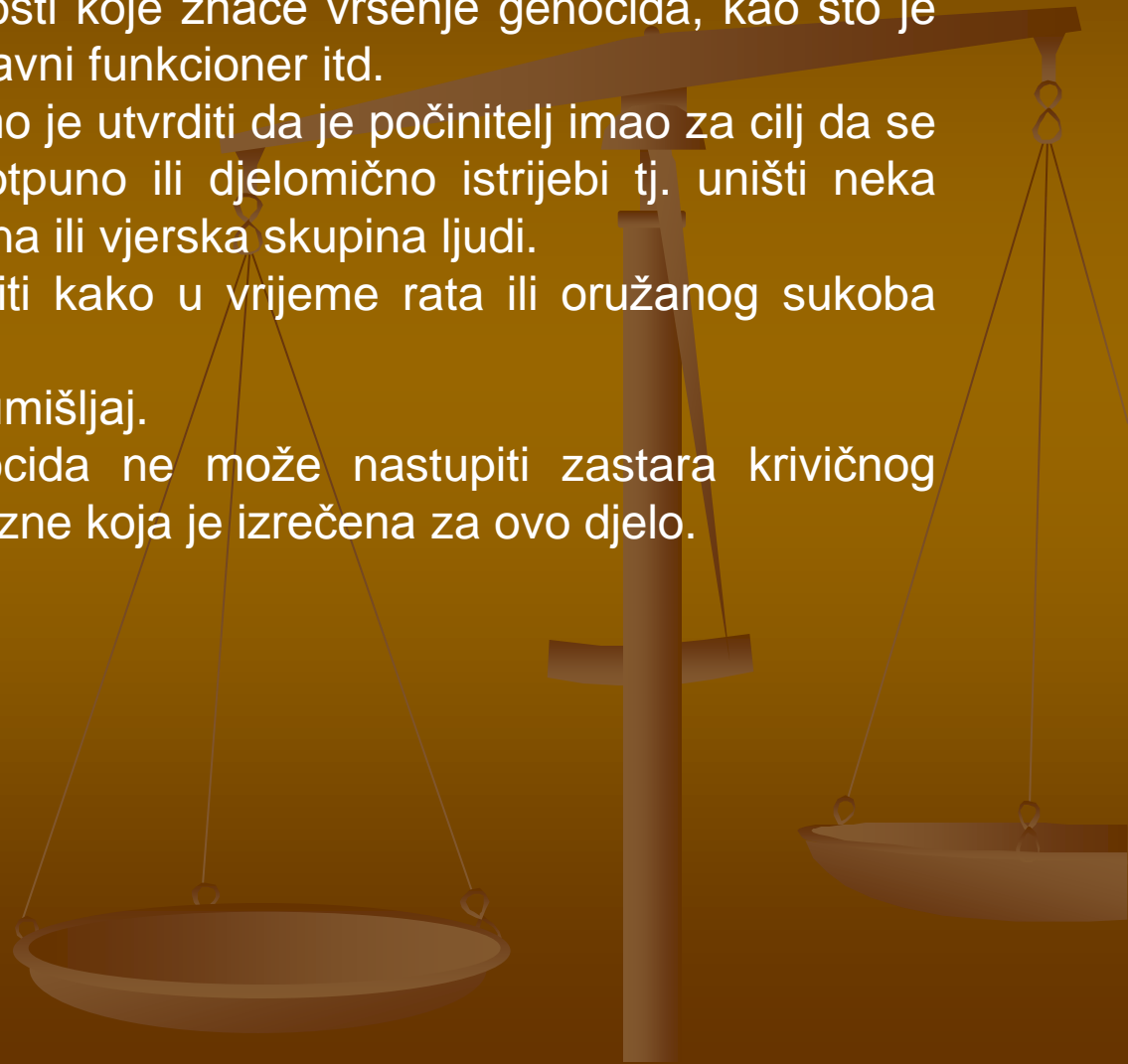
Učinitelj ovog djela može biti bilo koja osoba, a kad se radi o naređivanju kao načinu izvršenja djela to može biti samo ona osoba koja je po svom položaju u mogućnosti da drugima izdaje naredbe za poduzimanje djelatnosti koje znače vršenje genocida, kao što je npr. vojni starješina, državni funkcioner itd.

Za postojanje djela nužno je utvrditi da je počinitelj imao za cilj da se poduzetim radnjama potpuno ili djelomično istrijebi tj. uništi neka nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina ljudi.

Genocid se može izvršiti kako u vrijeme rata ili oružanog sukoba tako i u vrijeme mira.

Oblik krivnje je direktni umišljaj.

Za krivično djelo genocida ne može nastupiti zastara krivičnog gonjenja, ni izvršenja kazne koja je izrečena za ovo djelo.



ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI

Zločin protiv čovječnosti predstavlja novinu u našem krivičnom zakonodavstvu.

Osnov inkriminacije je Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda (čl. 7. Rimskog statuta).

Ovo djelo čini ko kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog protiv bilo kojeg civilnog stanovništva učini:

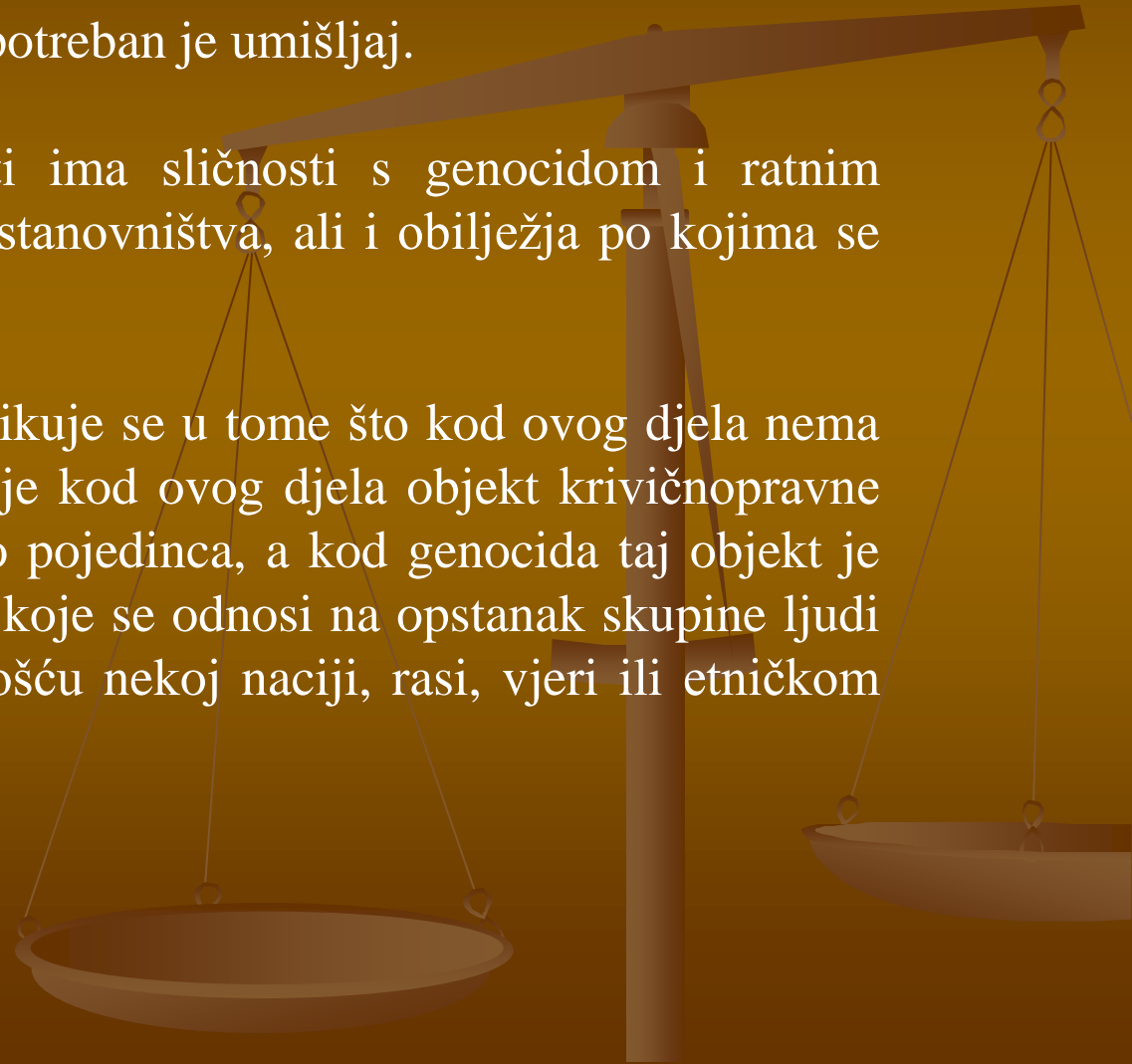
a) lišenje druge osobe života, b) istrebljenje, c) odvođenje u ropstvo, d) deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva, e) zatvaranje ili drugo teško oduzimanje slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava, f) mučenje, g) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje na seksualni odnos, silovanje, seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju i sl., h) progon bilo koje grupe na političkoj, rasnoj, vjerskoj, etničkoj, kulturnoj, spolnoj ili drugoj osnovi, i) prisilni nestanak osoba, j) zločin aparthejda, k) i druga nečovječna djela slične prirode učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozljede fizičke ili psihičke povrede ili narušavanja zdravlja.

Učinitelj može biti svaka osoba.
Radnja učinjena je alternativno određena.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.

Zločin protiv čovječnosti ima sličnosti s genocidom i ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva, ali i obilježja po kojima se od njih razlikuje.

U odnosu na genocid razlikuje se u tome što kod ovog djela nema genocidne namjere, i što je kod ovog djela objekt krivičnopravne zaštite individualno dobro pojedinca, a kod genocida taj objekt je opće ili kolektivno dobro koje se odnosi na opstanak skupine ljudi koji su povezani pripadnošću nekoj naciji, rasi, vjeri ili etničkom porjeklu.



RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Međunarodni osnov za inkriminiranje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva je **Ženevska konvencija o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata** od 12. VIII. 1949. godine, koja regulira položaj civilnog stanovništva za vrijeme oružanih sukoba, kao i **Dopunski protokol I** uz Ženevsku konvenciju o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, te **Dopunski protokol II** uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava unutarnjih oružanih sukoba od 8. VI. 1977. godine.

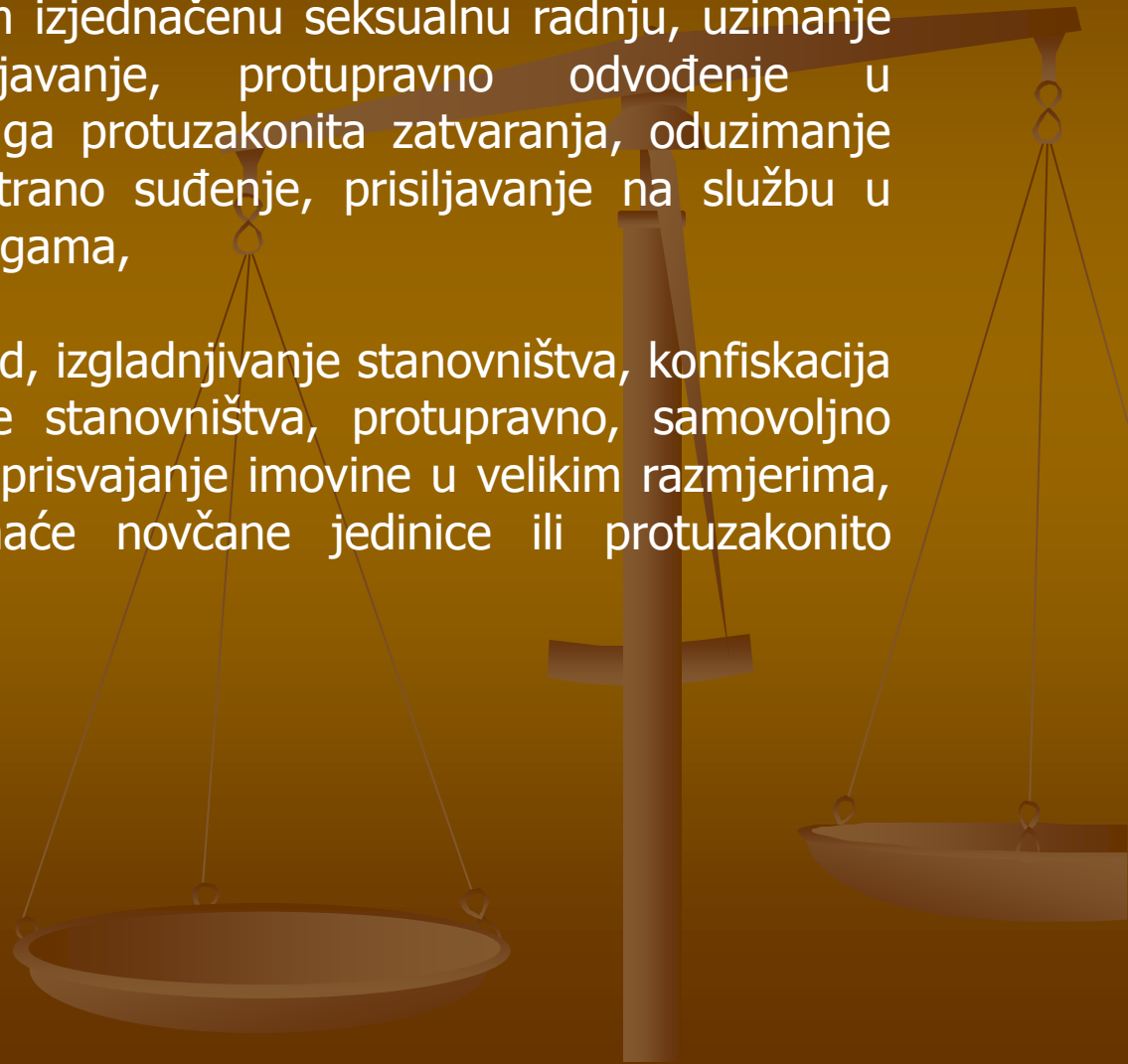
Ratni zločin protiv civilnog stanovništva čini ko naredi ili učini koje od dijela koja slijede:

- a) napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedine civilne osobe ili osobe onesposobljene za borbu,
- b) napad bez izbora cilja kojim se pozljeđuje civilno stanovništavo
- c) ubijanja, namjerno nanošenje snažnog tjelesnog ili duševnog bola, mučenje, nečovječno postupanje, biološke, medicinske ili druge znanstvene eksperimente, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije,

d) preseljenje, raseljenje ili prisilno prevođenje na drugu vjeru,

e) prisiljavanjem druge osobe, upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protupravno odvođenje u koncentracione logore i druga protuzakonita zatvaranja, oduzimanje prava na pravično i nepristrano suđenje, prisiljavanje na službu u neprijateljskim oružanim snagama,

f) prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskacija imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protupravno, samovoljno neopravdano uništavanje ili prisvajanje imovine u velikim razmjerima, smanjenje vrijednosti domaće novčane jedinice ili protuzakonito izdavanje novca.



Prema zakonskoj odredbi počinitelj ovog djela može biti svaka osoba, ali to uglavnom čine osobe koje su sudionici u ratu ili oružanom sukobu.

Ako se djelo izvršava izdavanjem naređenja za vršenje ratnog zločina izvršitelj tada može biti samo osoba koja je po svom formalnom i stvarnom vojnom, službenom ili drugom položaju ovlaštena i u mogućnosti da izdaje takva naređenja.

Pasivni subjekt ovog krivičnog djela je civilno stanovništvo.

Vrijeme izvršenja je bitno obilježje ovog krivičnog djela jer se može izvršiti samo za vrijeme rata ili oružanog sukoba ili okupacije.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.

Za ovo krivično djelo ne može nastupiti zastara krivičnog gonjenja niti zastara izvršenja izrečene kazne.

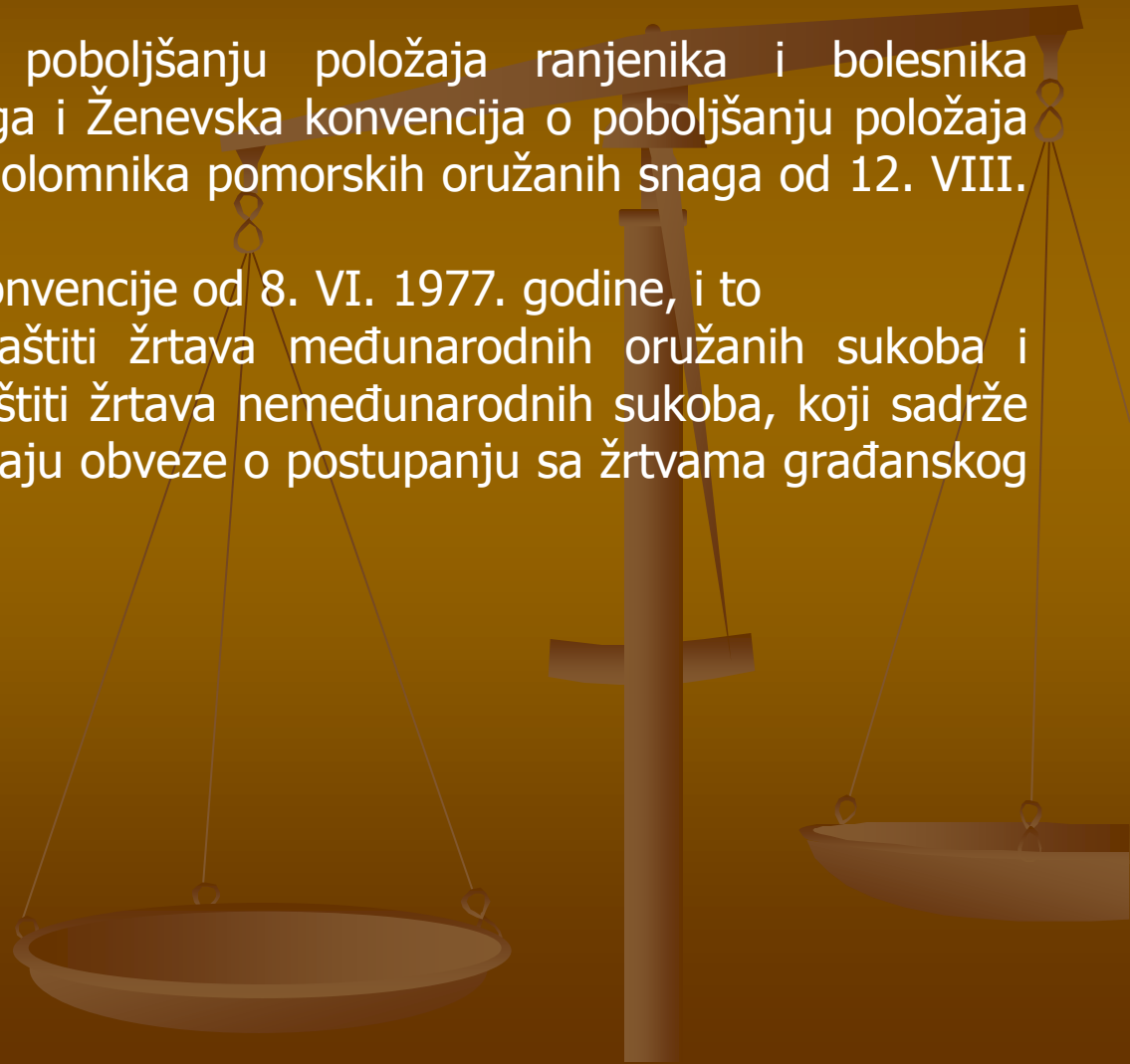
RATNI ZLOČIN PROTIV RANJENIKA I BOLESNIKA

Međunarodni osnov za inkriminiranje ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika su:

Ženevska konvencija o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika suhozemnih oružanih snaga i Ženevska konvencija o poboljšanju položaja ranjenika, bolesnika i brodolomnika pomorskih oružanih snaga od 12. VIII. 1949. godine, kao i

Dopunski protokol uz te konvencije od 8. VI. 1977. godine, i to

Dopunski protokol I o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba i
Dopunski protokol II o zaštiti žrtava nemeđunarodnih sukoba, koji sadrže
odredbe kojima se preciziraju obveze o postupanju sa žrtvama građanskog rata.

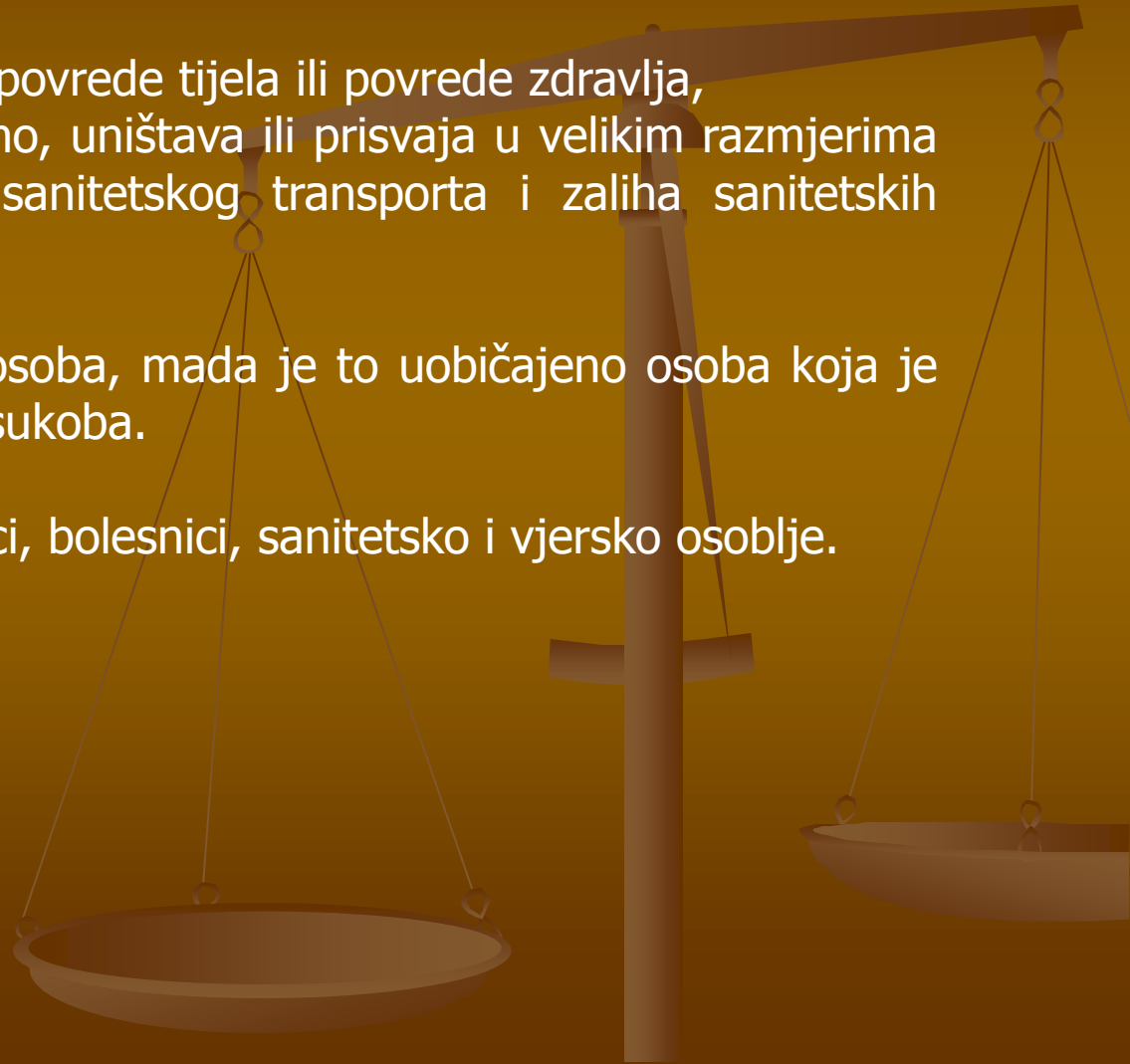


Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika čini ko:

- a) liši druge osobe života,
- b) nanosi velike patnje ili povrede tijela ili povrede zdravlja,
- c) protupravno, samovoljno, uništava ili prisvaja u velikim razmjerima materijale i sredstva sanitetskog transporta i zaliha sanitetskih ustanova ili jedinica.

Učinitelj može biti svaka osoba, mada je to uobičajeno osoba koja je sudionik rata ili oružanog sukoba.

Pasivni subjekti su ranjenici, bolesnici, sanitetsko i vjersko osoblje.

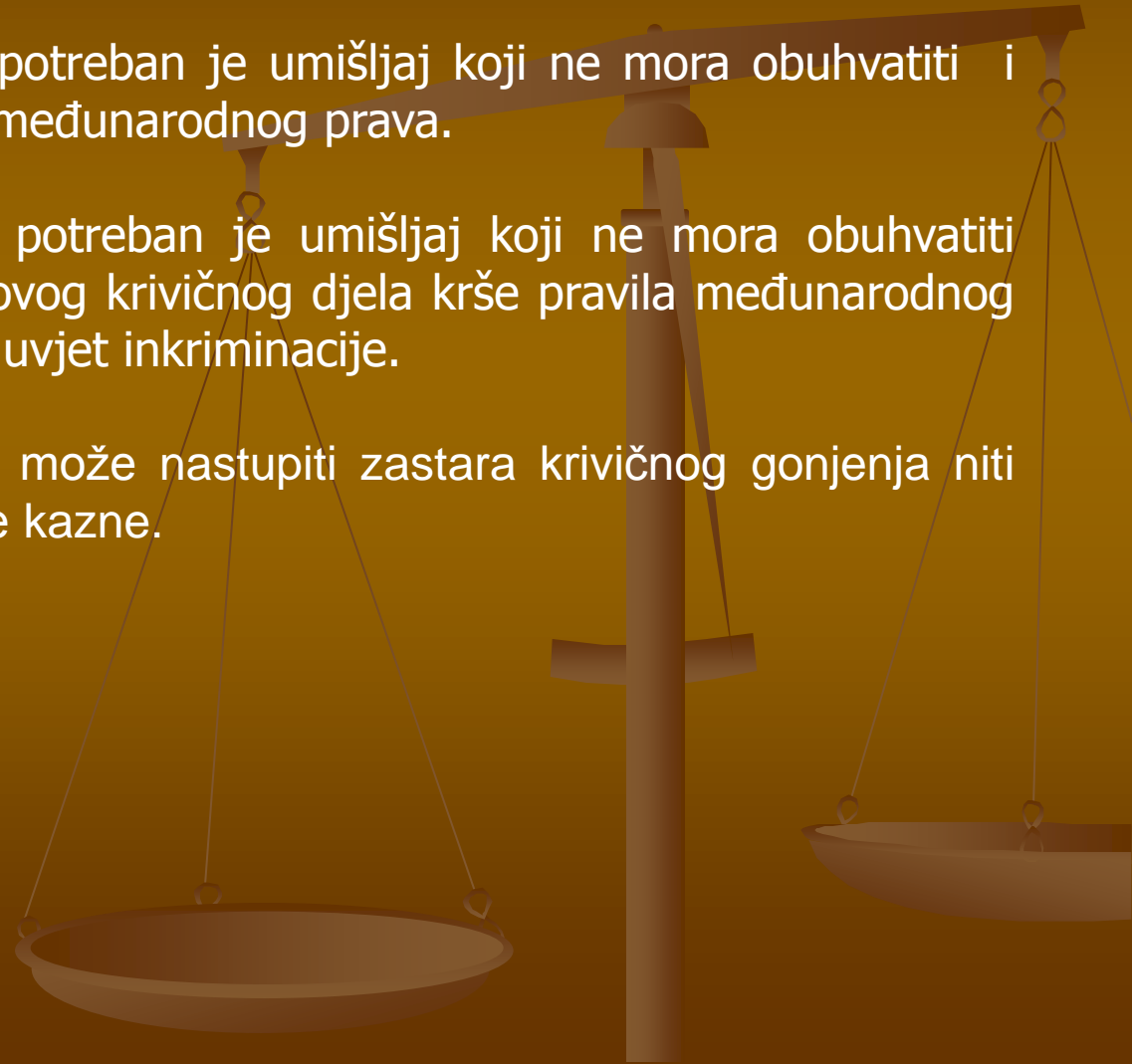


Objekti radnje krivičnog djela su sanitetski materijal, sredstva sanitetskog transporta i sanitetske zalihe koje se nalaze u ustanovama ili jedinicama.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji ne mora obuhvatiti i svijest da se krše pravila međunarodnog prava.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji ne mora obuhvatiti svijest da se izvršenjem ovog krivičnog djela krše pravila međunarodnog prava, jer je to objektivni uvjet inkriminacije.

Za ovo krivično djelo ne može nastupiti zastara krivičnog gonjenja niti zastara izvršenja izrečene kazne.



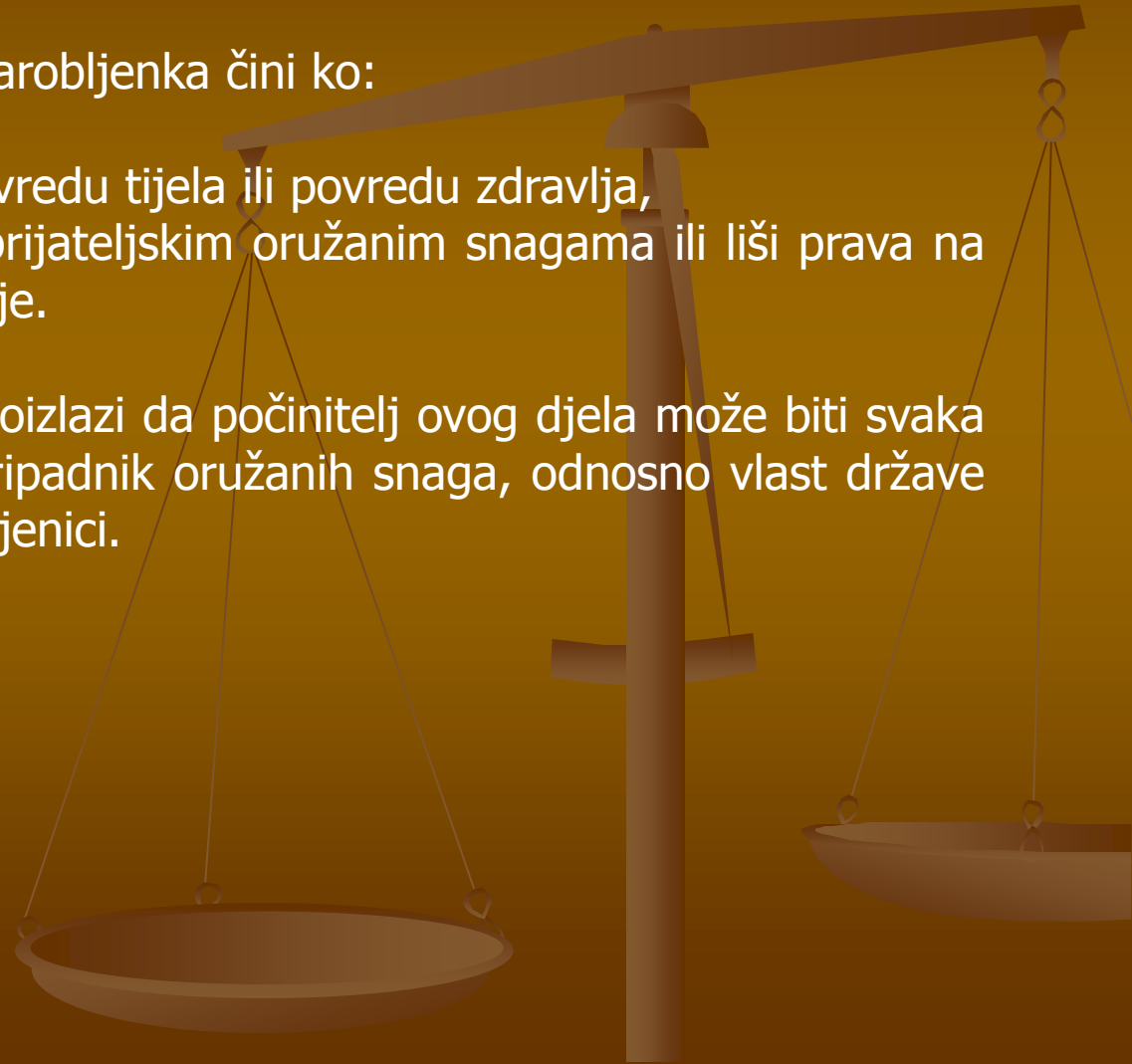
RATNI ZLOČIN PROTIV RATNIH ZAROBLJENIKA

Međunarodni osnov za inkriminiranje ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika su Ženevska konvencija o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. VIII. 1949. godine, kao i Dopunski protokol I i II uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata.

Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika čini ko:

- a) liši druge osobe života,
- b) nanosi velike patnje ili povredu tijela ili povredu zdravlja,
- c) prisiljava na službu u neprijateljskim oružanim snagama ili liši prava na nepristrano i pravično suđenje.

Iako iz zakonske odredbe proizlazi da počinitelj ovog djela može biti svaka osoba ipak je to de facto pripadnik oružanih snaga, odnosno vlast države čiji su pasivni subjekti zarobljenici.

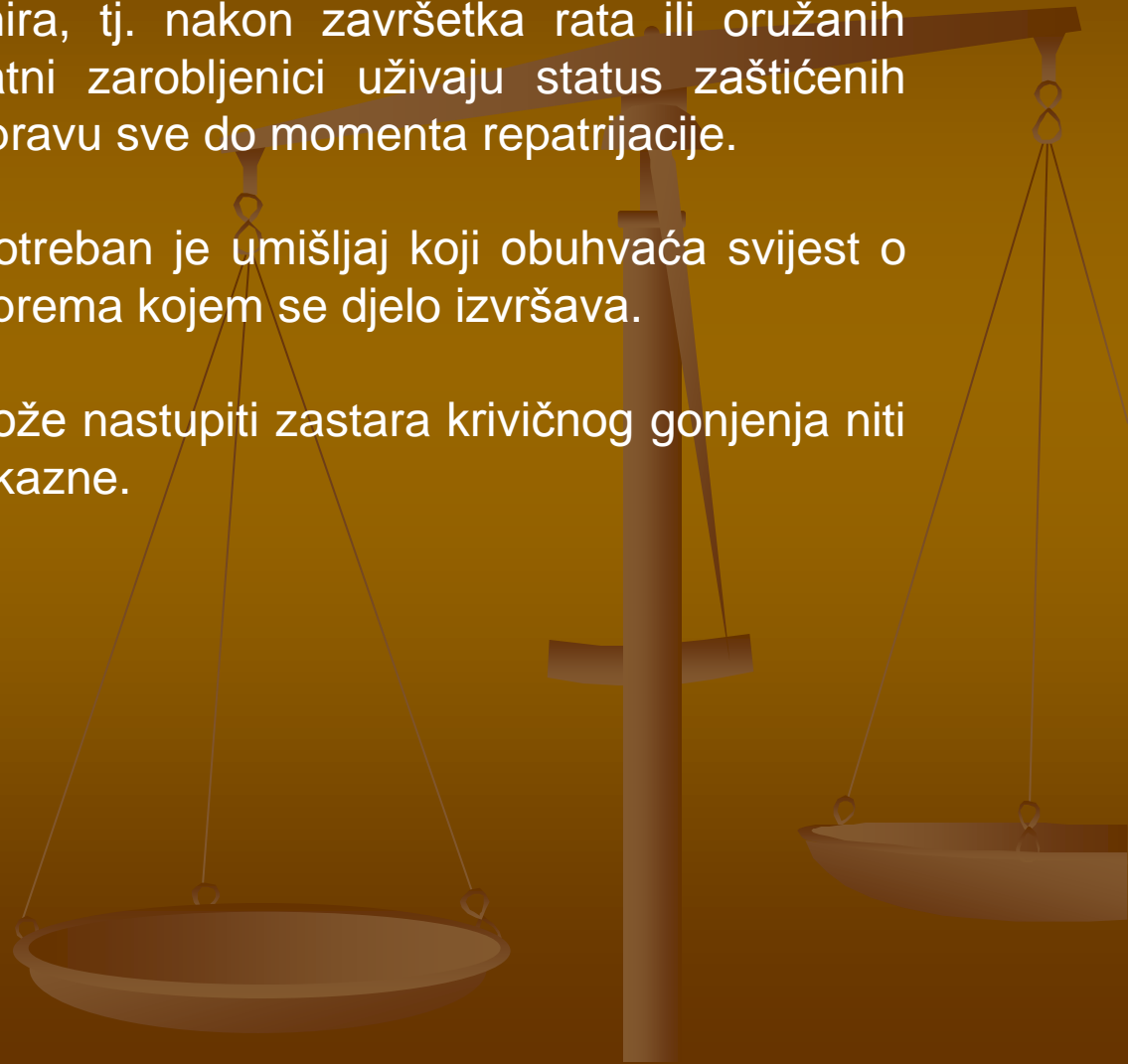


Pasivni subjekti su zarobljenici.

Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika može se izvršiti kako za vrijeme rata, tako i za vrijeme mira, tj. nakon završetka rata ili oružanih sukoba, s obzirom da ratni zarobljenici uživaju status zaštićenih osoba po međunarodnom pravu sve do momenta repatrijacije.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest o statusu pasivnog subjekta prema kojem se djelo izvršava.

Za ovo krivično djelo ne može nastupiti zastara krivičnog gonjenja niti zastara izvršenja izrečene kazne.



ORGANIZIRANJE GRUPE LJUDI I PODSTREKAVANJE NA UČINJENJE GENOCIDA, ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I RATNIH ZLOČINA

Ovo krivično djelo čini ko organizira grupu ljudi radi učinjenja genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

Počinitelj djela može biti svaka osoba.

Ovaj oblik djela je po svom karakteru pripremna radnja za vršenje navedenih krivičnih djela.

Djelo je dovršeno samim organiziranjem tj. stvaranjem grupe.

Dakle, pod pojmom grupe ljudi podrazumijeva se grupa ljudi koja je formirana, a nije spontano nastala.

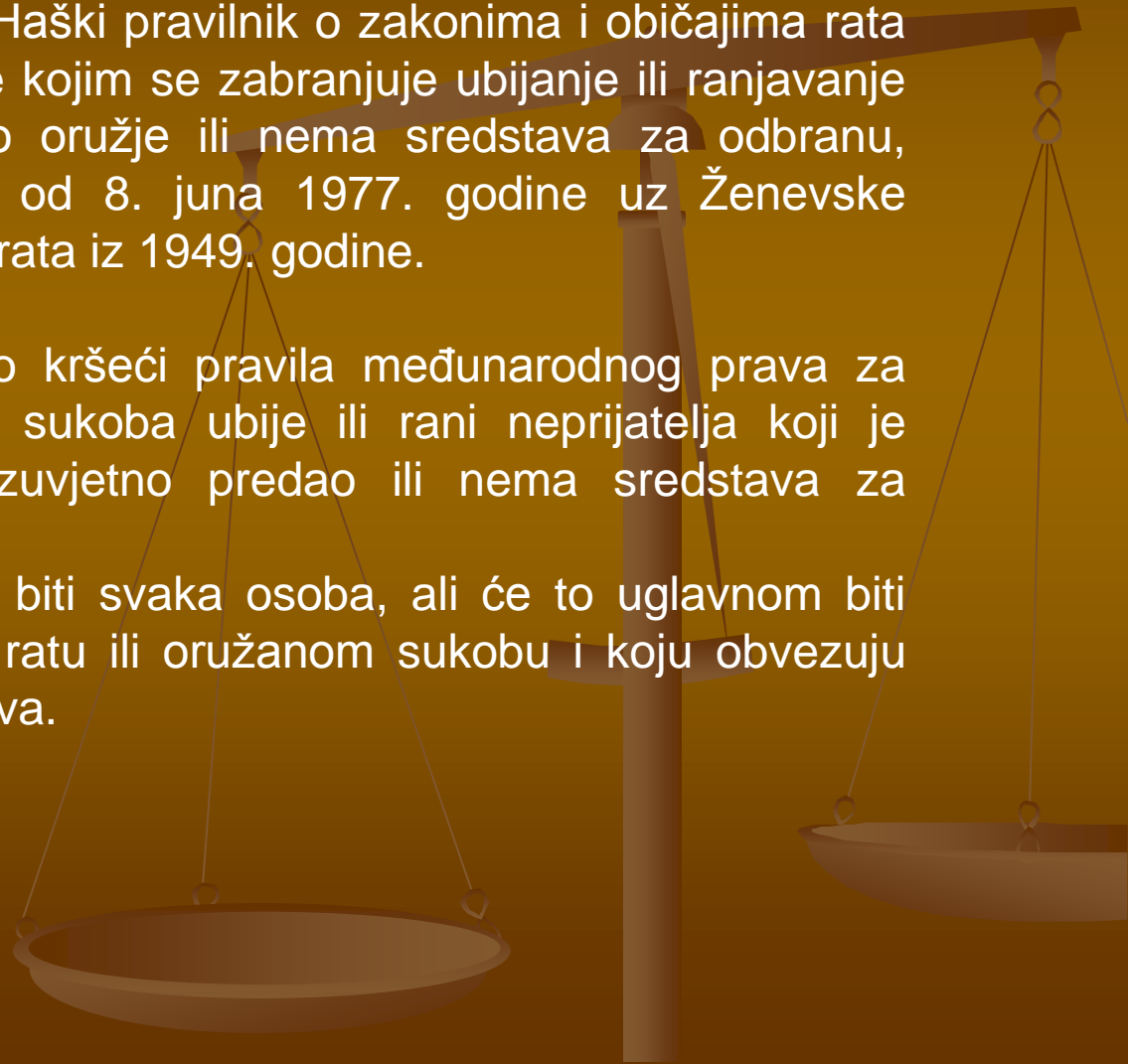
Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.

PROTUPRAVNO UBIJANJE I RANJAVANJE NEPRIJATELJA

Međunarodni osnov za inkriminiranje protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja su Haški pravilnik o zakonima i običajima rata na kopnu od 1907. godine kojim se zabranjuje ubijanje ili ranjavanje neprijatelja koji je odložio oružje ili nema sredstava za odbranu, Dopunski protokoli I i II od 8. juna 1977. godine uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata iz 1949. godine.

Ovo krivično djelo čini ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba ubije ili rani neprijatelja koji je odložio oružje ili se bezuvjetno predao ili nema sredstava za odbranu.

Učinitelj ovog djela može biti svaka osoba, ali će to uglavnom biti osoba koja je sudionik u ratu ili oružanom sukobu i koju obvezuju pravila međunarodnog prava.



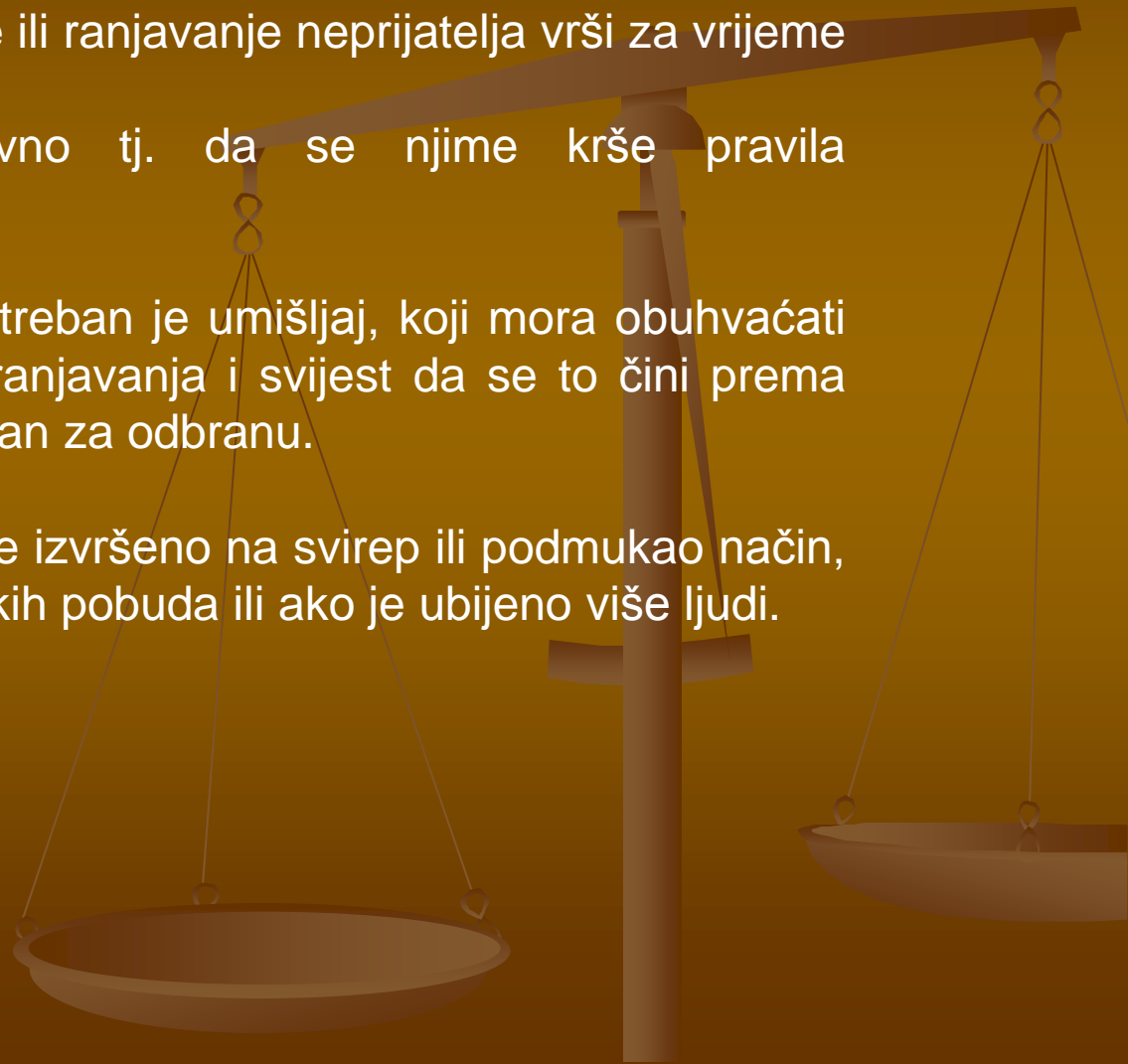
Radnja krivičnog djela sastoji se u ranjavanju ili ubijanju neprijatelja. Pasivni subjekt je neprijatelj koji je odložio oružje, koji se bezuvjetno predao, odnosno koji nema sredstava za odbranu.

Djelo postoji ako se ubijanje ili ranjavanje neprijatelja vrši za vrijeme rata ili oružanog sukoba.

Ono mora biti protupravno tj. da se njime krše pravila međunarodnog prava.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, koji mora obuhvaćati svijest o radnji ubijanja ili ranjavanja i svijest da se to čini prema neprijatelju koji je nesposoban za odbranu.

Teži oblik djela postoji kad je izvršeno na svirep ili podmukao način, iz koristoljublja ili drugih niskih pobuda ili ako je ubijeno više ljudi.



PROTUPRAVNO ODUZIMANJE STVARI OD UBIJENIH I RANJENIH NA RATIŠTU

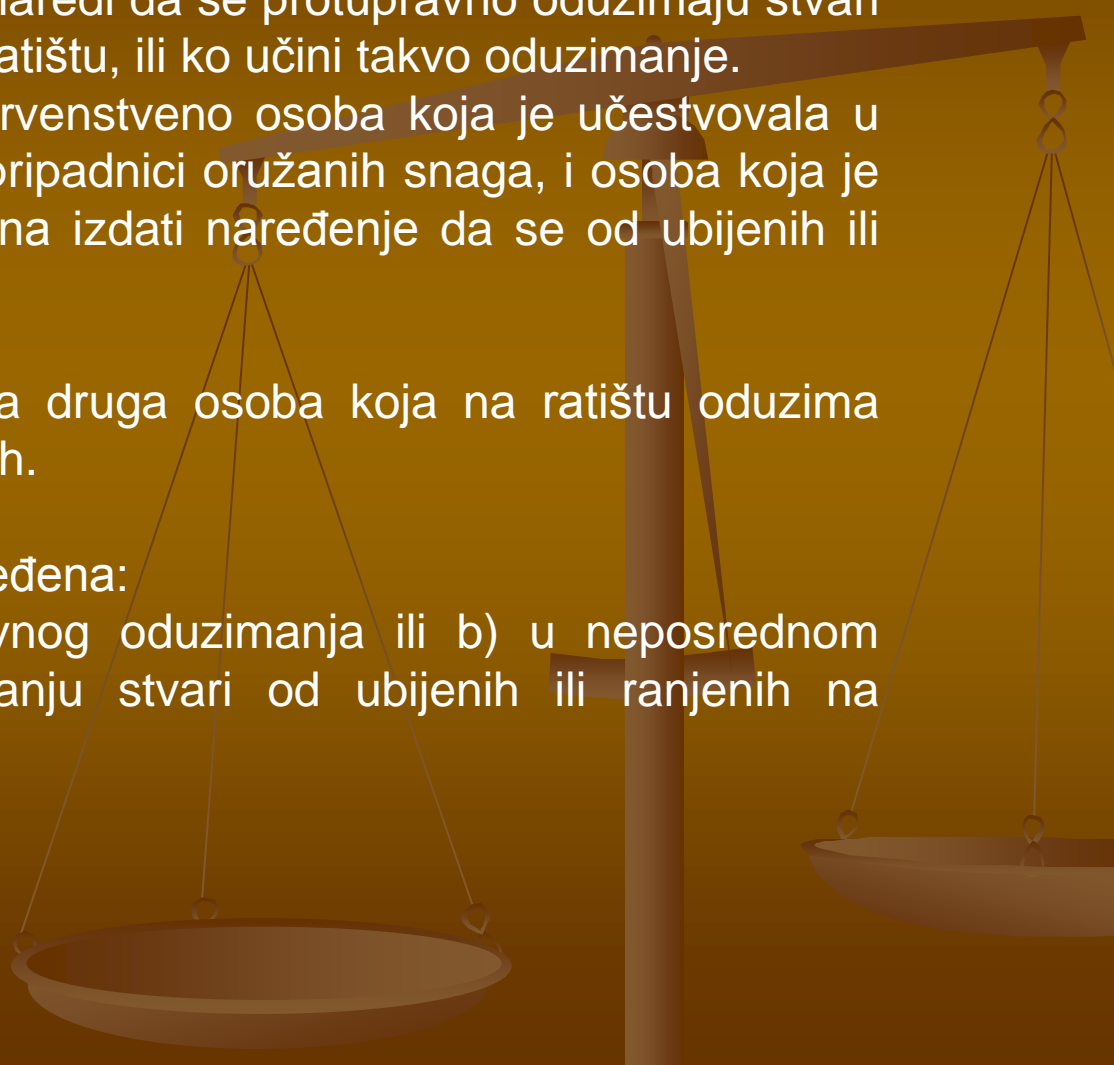
Ovo krivično djelo čini ko naredi da se protupravno oduzimaju stvari od ubijenih ili ranjenih na ratištu, ili ko učini takvo oduzimanje.

Učinitelj djela može biti prvenstveno osoba koja je učestvovala u oružanom sukobu, zatim pripadnici oružanih snaga, i osoba koja je po svom položaju ovlaštena izdati naređenje da se od ubijenih ili ranjenih oduzimaju stvari.

Učinitelj može biti i svaka druga osoba koja na ratištu oduzima stvari od ubijenih ili ranjenih.

Radnja je alternativno određena:

a) u naređenju protupravnog oduzimanja ili b) u neposrednom protupravnom oduzimanju stvari od ubijenih ili ranjenih na ratištu.



Protupravno oduzimanje je svako oduzimanje koje je suprotno pravilima međunarodnog prava.

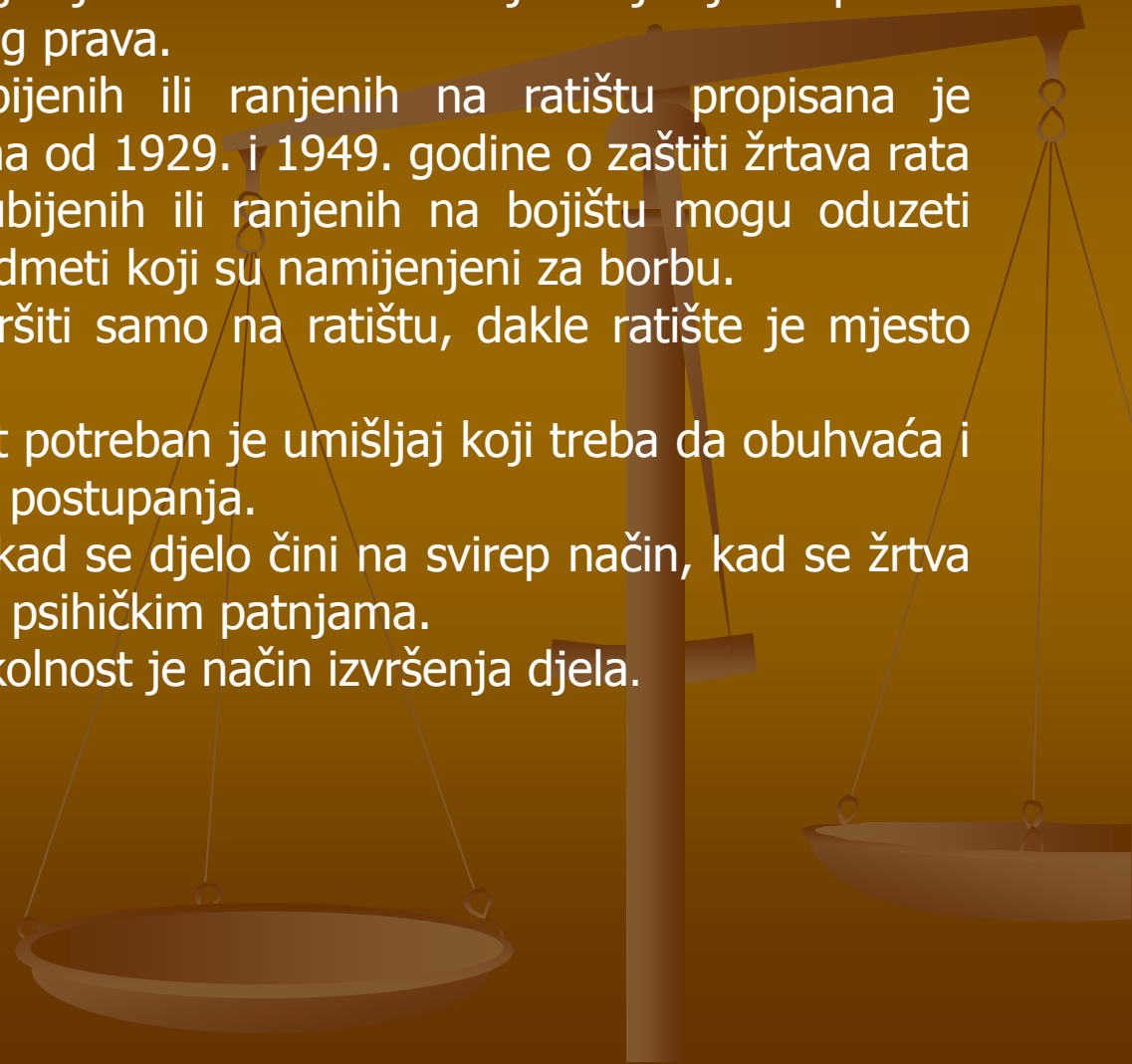
Zabrana pljačkanja ubijenih ili ranjenih na ratištu propisana je Ženevskim konvencijama od 1929. i 1949. godine o zaštiti žrtava rata prema kojima se od ubijenih ili ranjenih na bojištu mogu oduzeti samo oružje i drugi predmeti koji su namijenjeni za borbu.

Ovo djelo se može izvršiti samo na ratištu, dakle ratište je mjesto izvršenja ovog djela.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji treba da obuhvaća i svijest o protupravnosti postupanja.

Teži oblik djela postoji kad se djelo čini na svirep način, kad se žrtva izlaže velikim fizičkim ili psihičkim patnjama.

Dakle., kvalifikatorna okolnost je način izvršenja djela.

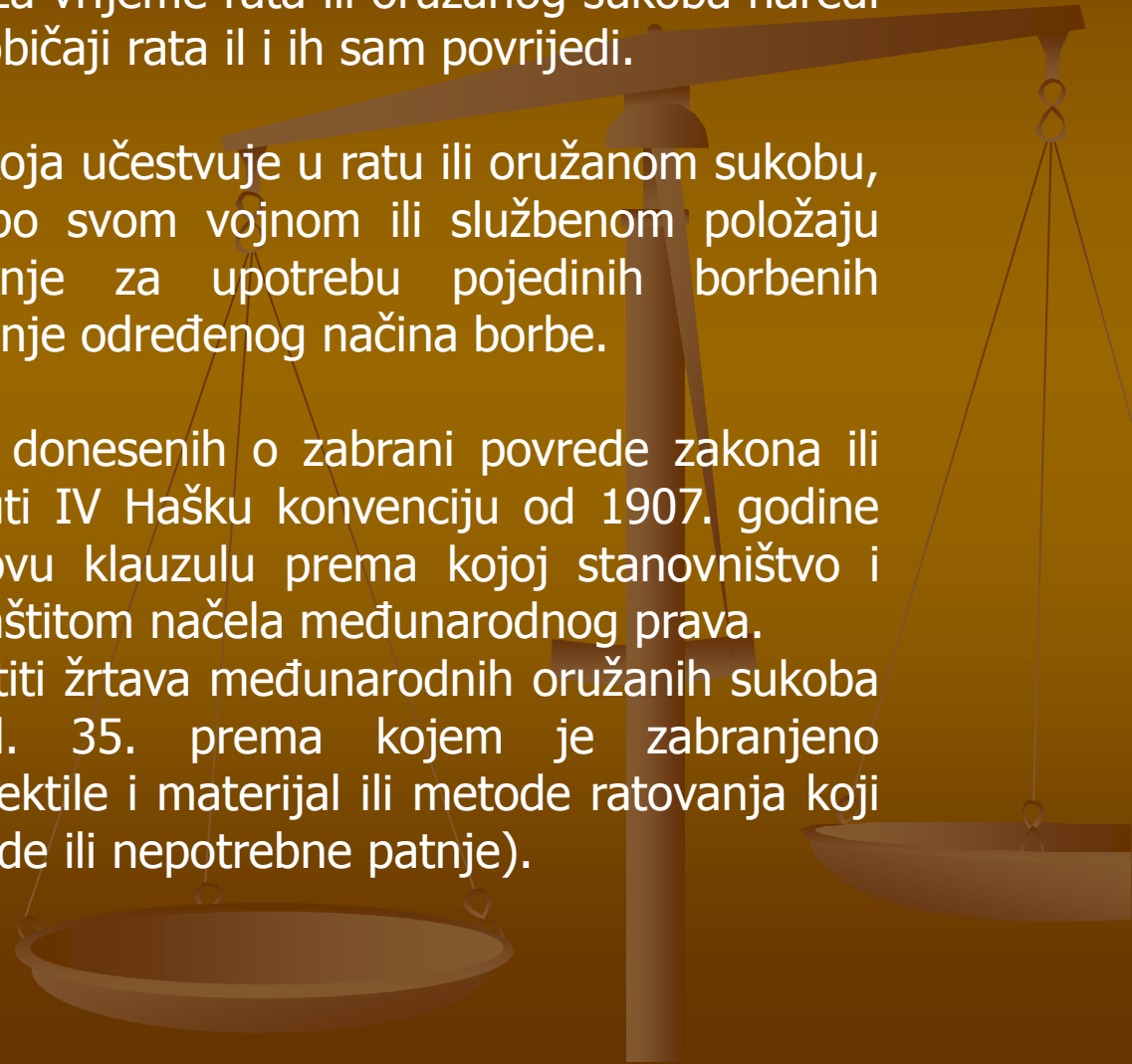


POVREDA ZAKONA ILI OBIČAJA RATA

Ovo krivično djelo čini ko za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi da se povrijede zakoni ili običaji rata ili ih sam povrijedi.

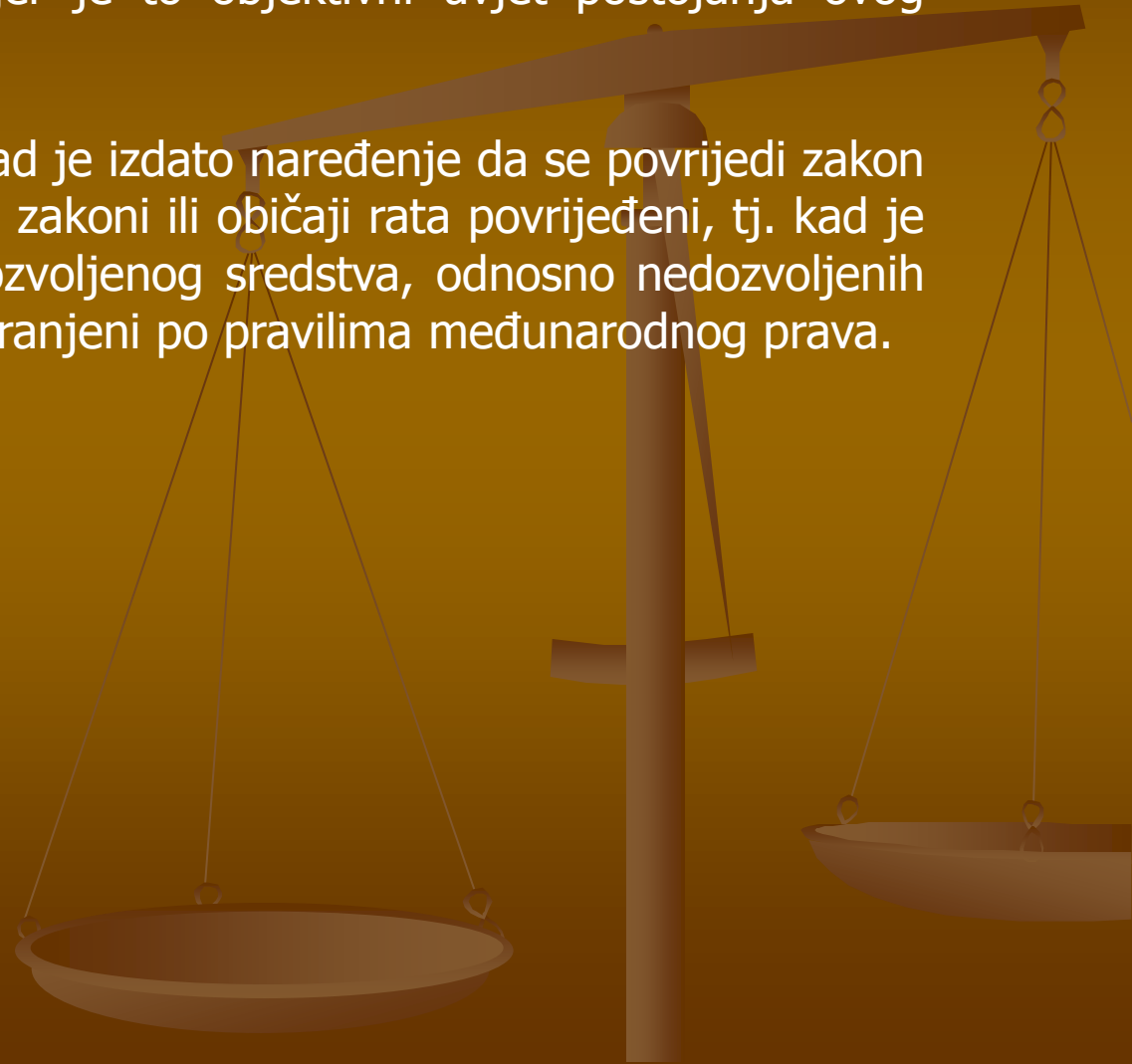
Učinitelj može biti osoba koja učestvuje u ratu ili oružanom sukobu, odnosno osoba koja je po svom vojnom ili službenom položaju ovlaštena izdati naređenje za upotrebu pojedinih borbenih sredstava, odnosno izvođenje određenog načina borbe.

Od međunarodnih akata donesenih o zabrani povrede zakona ili običaja rata treba istaknuti IV Hašku konvenciju od 1907. godine koja sadrži tzv. Martensovu klauzulu prema kojoj stanovništvo i učesnici rata ostaju pod zaštitom načela međunarodnog prava. Dopunski protokol I o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (pravilo sadržano u čl. 35. prema kojem je zabranjeno upotrebljavati oružje, projekte i materijal ili metode ratovanja koji prouzrokuju suvišne povrede ili nepotrebne patnje).



Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest učinitelja da je njegov postupak nedozvoljen, pri čemu nije potrebno da je učinitelj svjestan da svojim postupcima krši pravila međunarodnog prava, jer je to objektivni uvjet postojanja ovog krivičnog djela.

Ovo je djelo dovršeno kad je izdato naređenje da se povrijedi zakon ili običaji rata ili kada su zakoni ili običaji rata povrijeđeni, tj. kad je došlo do upotrebe nedozvoljenog sredstva, odnosno nedozvoljenih načina borbe koji su zabranjeni po pravilima međunarodnog prava.

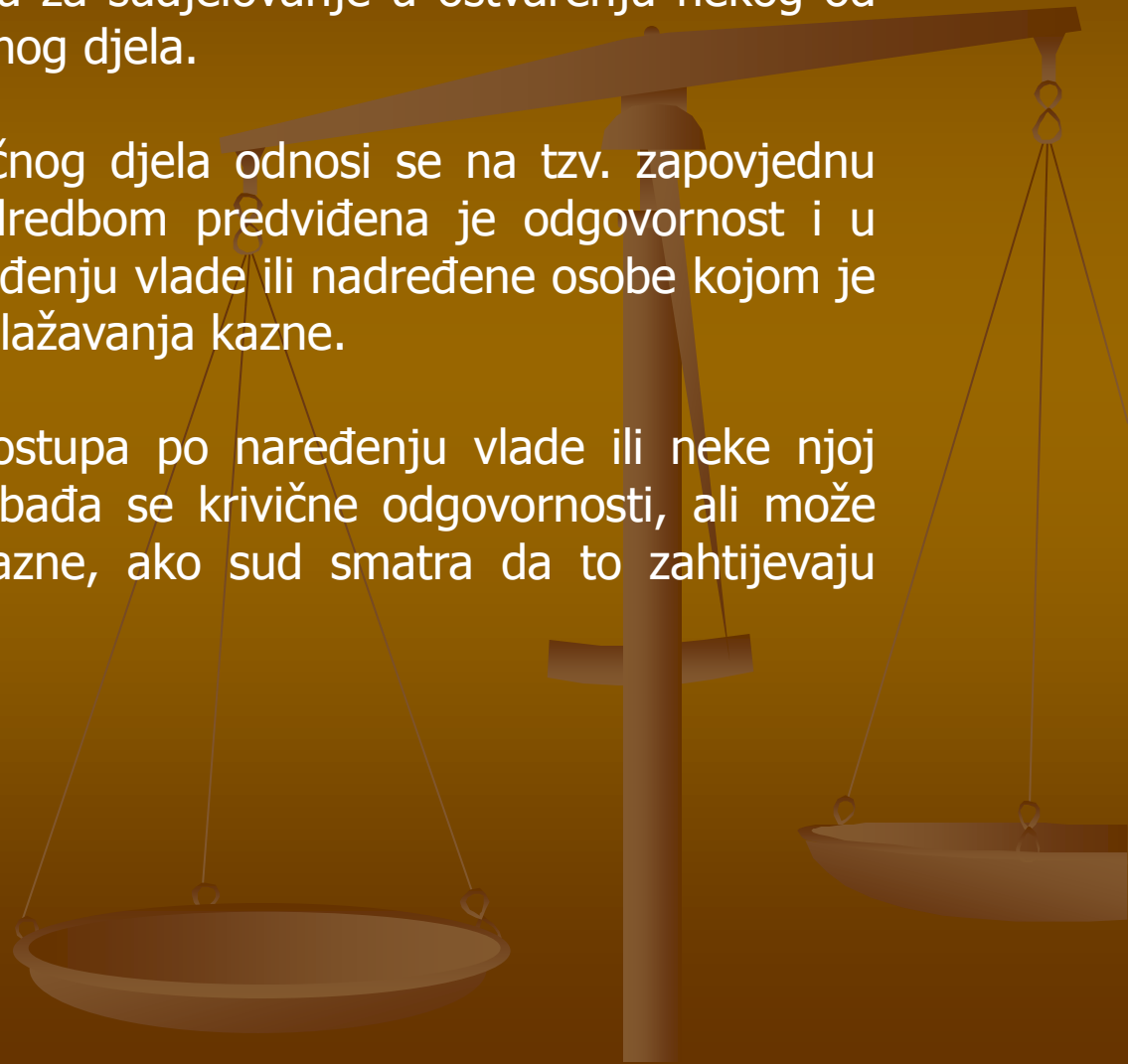


INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

Predviđena je individualna krivična odgovornost za različite oblike saučesništva u širem smislu za sudjelovanje u ostvarenju nekog od oblika izvršenja ovog krivičnog djela.

Druga odredba ovog krivičnog djela odnosi se na tzv. zapovjednu odgovornost, a trećom odredbom predviđena je odgovornost i u slučaju postupanja po naređenju vlade ili nadređene osobe kojom je predviđena i mogućnost ublažavanja kazne.

Dakle, ako neka osoba postupa po naređenju vlade ili neke njoj nadređene osobe, ne oslobađa se krivične odgovornosti, ali može utjecati na ublažavanje kazne, ako sud smatra da to zahtijevaju interesi pravičnosti.



POVREDA PARLAMENTARA

Međunarodni osnov za ovu inkriminaciju je Haški pravilnik od 1907. godine koji predviđa da parlamentari i njihova pratnja ne mogu biti zarobljeni niti podvrgnuti bilo kojem nasilju.

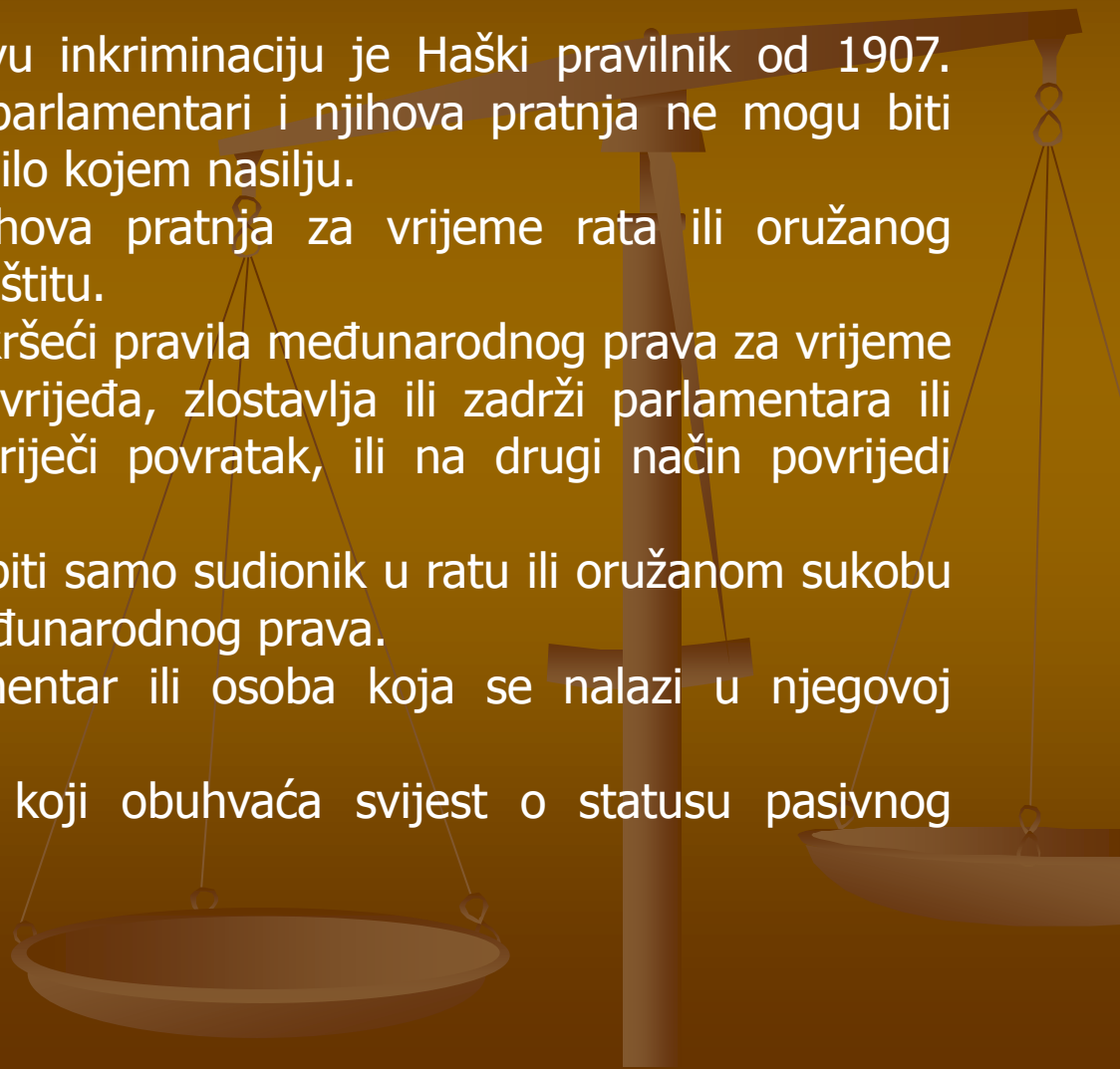
Dakle, parlamentari i njihova pratnja za vrijeme rata ili oružanog sukoba uživaju posebnu zaštitu.

Ovo krivično djelo čini ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba vrijeđa, zlostavlja ili zadrži parlamentara ili njegovu pratnju ili im spriječi povratak, ili na drugi način povrijedi njihovu nepovredivost.

Učinitelj ovog djela može biti samo sudionik u ratu ili oružanom sukobu kojeg obvezuju pravila međunarodnog prava.

Pasivni subjekt je parlamentar ili osoba koja se nalazi u njegovoj pratnji.

Oblik krivnje je umišljaj koji obuhvaća svijest o statusu pasivnog subjekta.



NEOPRAVDANO ODGAĐANJE POVRATKA RATNIH ZAROBLJENIKA

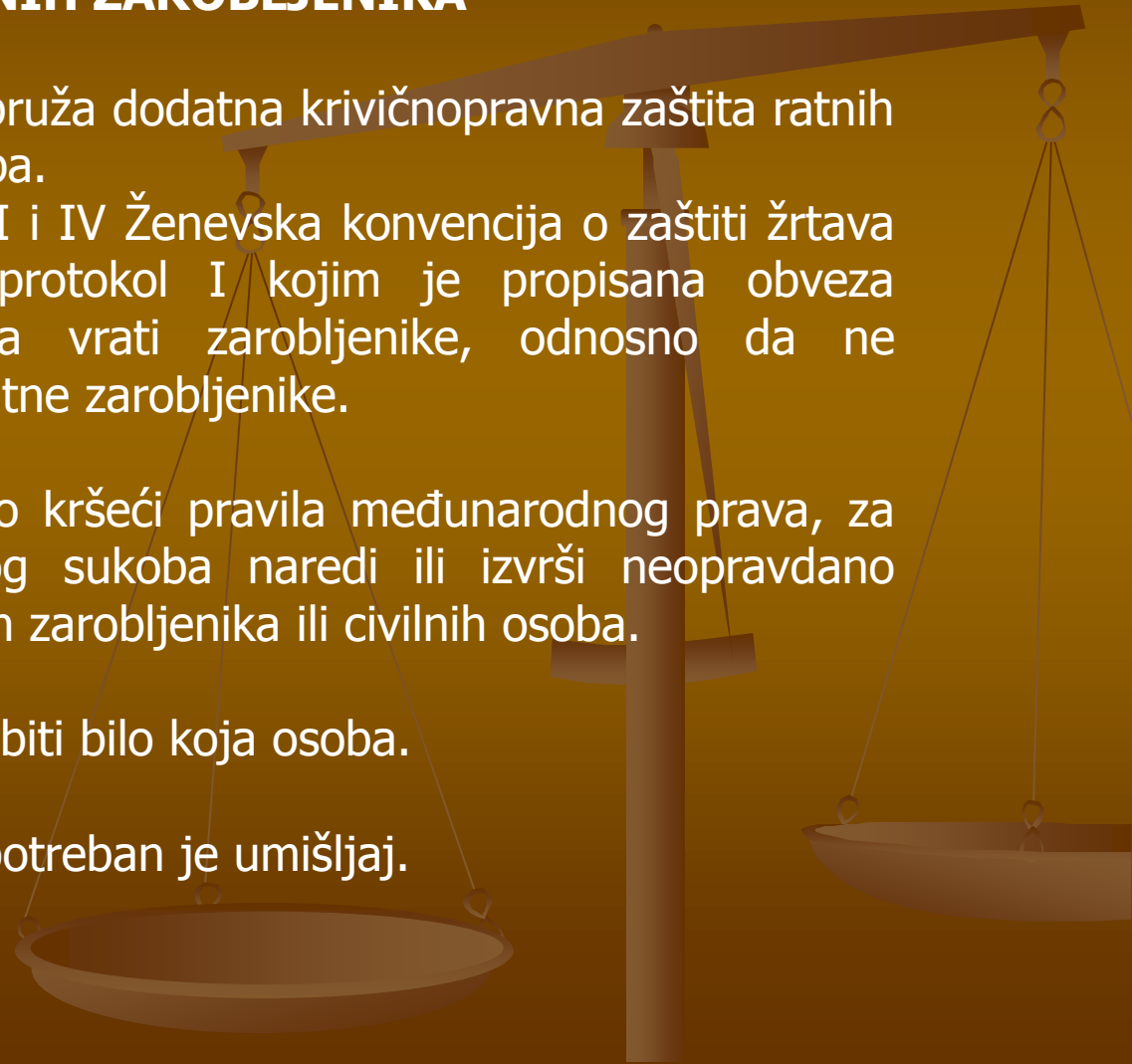
Ovom se inkriminacijom pruža dodatna krivičnopravna zaštita ratnih zarobljenika i civilnih osoba.

Osnov inkriminacije su III i IV Ženevska konvencija o zaštiti žrtava rata, kao i Dopunski protokol I kojim je propisana obveza neprijateljske države da vrati zarobljenike, odnosno da ne opravdano ne zadržava ratne zarobljenike.

Ovo krivično djelo čini ko kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata ili oružanog sukoba naredi ili izvrši neopravdano odgađanje povratka ratnih zarobljenika ili civilnih osoba.

Učinitelj ovog djela može biti bilo koja osoba.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.



UNIŠTAVANJE KULTURNIH, HISTORIJSKIH I RELIGIJSKIH SPOMENIKA KULTURE

Međunarodni osnov za inkriminiranje uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika je Haška konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 1954. godine i Dopunski protokol I uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba od 1977. godine.

Ovo krivično djelo čini ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba uništava kulturne, historijske ili religijske spomenike, građevine ili ustanove namijenjene nauci, umjetnosti, obrazovanju, humanitarnim ili religijskim ciljevima. Objekt krivičnopravne zaštite su spomenici i građevine koje imaju poseban kulturni, religijski i povijesni značaj za neku državu.

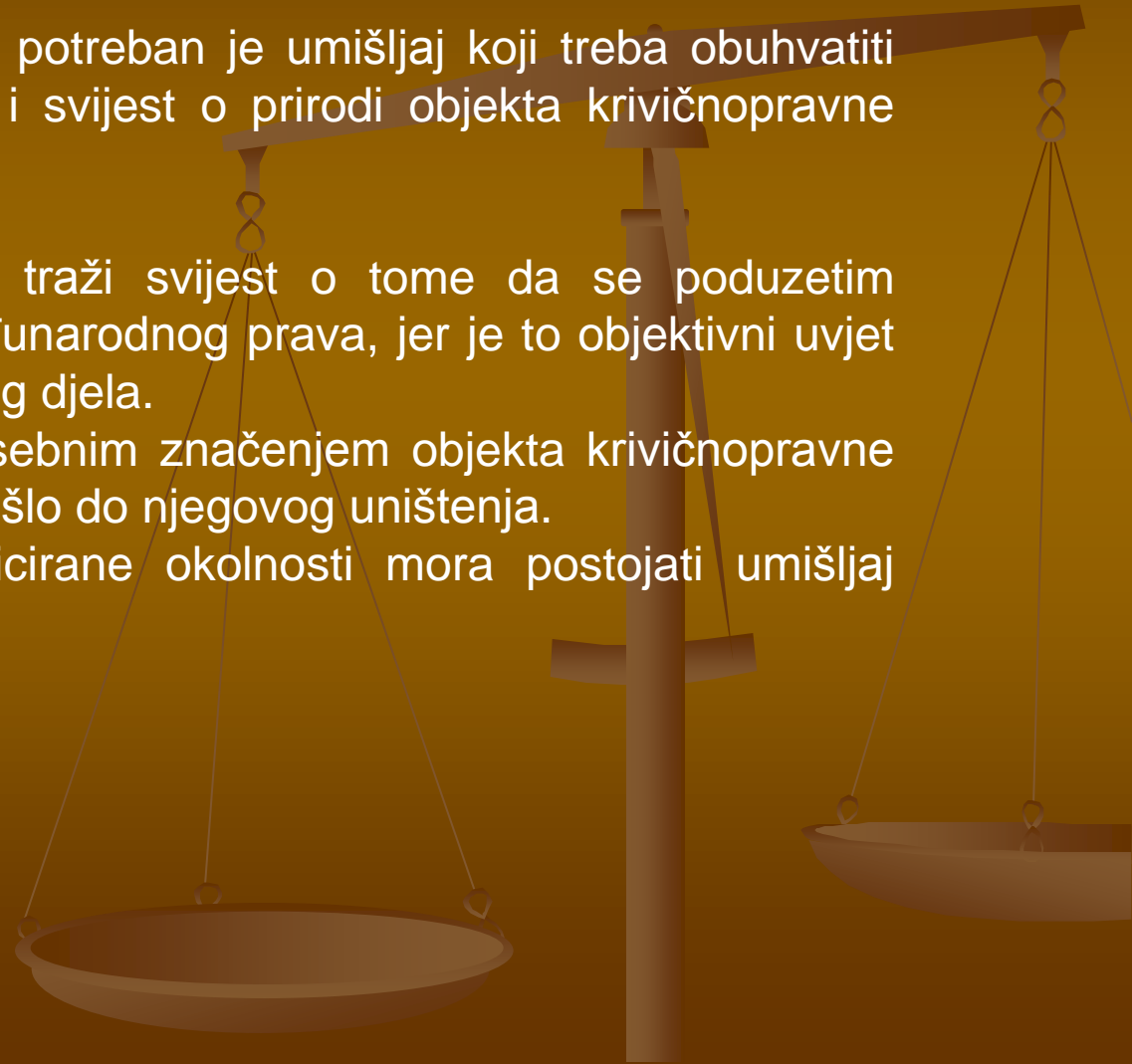
Vrijeme izvršenja je bitno obilježje ovog krivičnog djela jer se može izvršiti samo za vrijeme rata ili oružanog sukoba.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji treba obuhvatiti svijest o poduzetoj radnji i svijest o prirodi objekta krivičnopravne zaštite.

Za odgovornost se ne traži svijest o tome da se poduzetim radnjama krše pravila međunarodnog prava, jer je to objektivni uvjet za postojanje ovog krivičnog djela.

Djelo je kvalificirano posebnim značenjem objekta krivičnopravne zaštite i okolnošću da je došlo do njegovog uništenja.

U odnosu na te kvalificirane okolnosti mora postojati umišljaj počinitelja.



ZLOUPOTREBA MEĐUNARODNIH ZNAKOVA

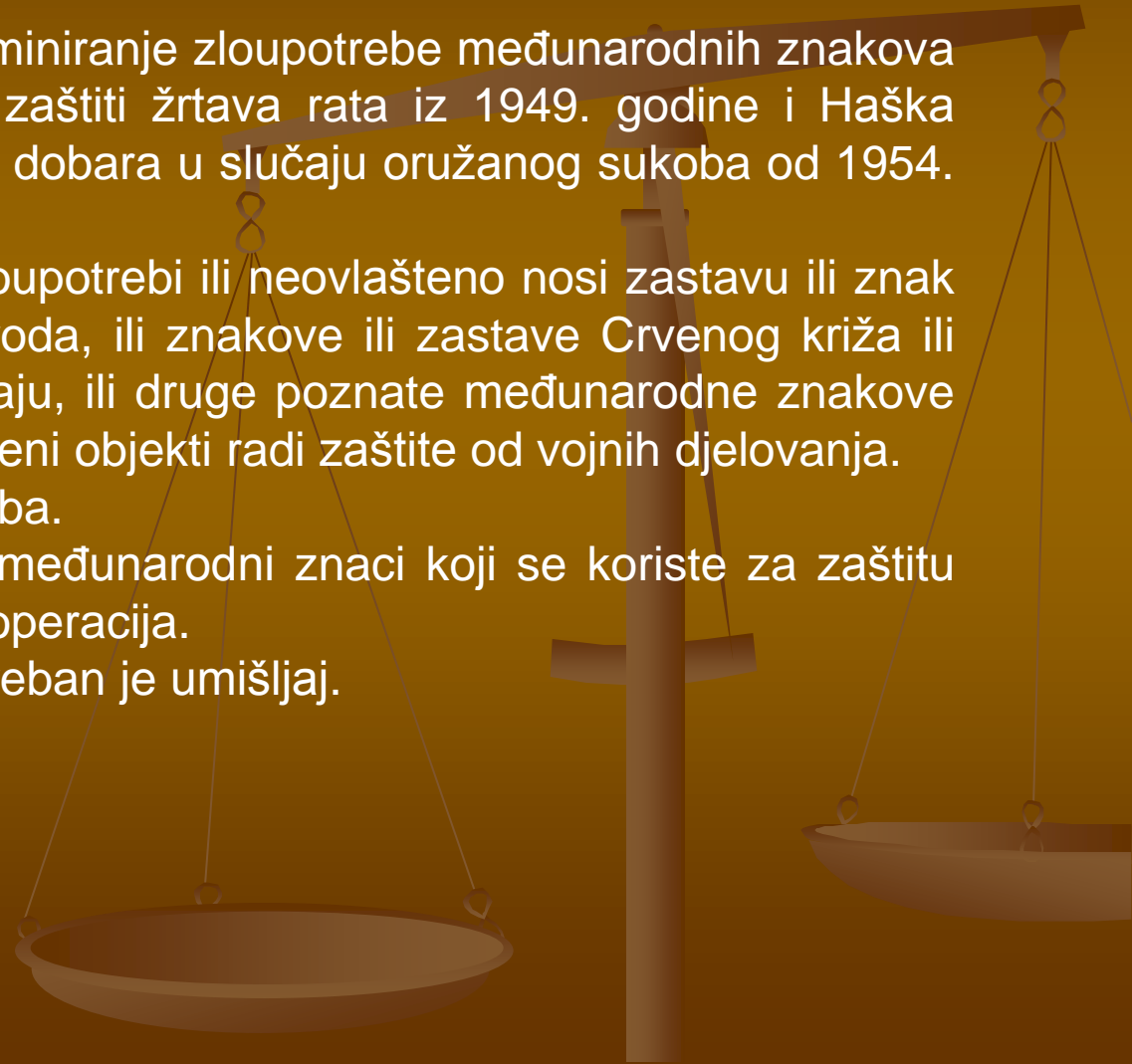
Međunarodni osnov za inkriminiranje zloupotrebe međunarodnih znakova su Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata iz 1949. godine i Haška konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 1954. godine.

Ovo krivično djelo čini ko zloupotrebi ili neovlašteno nosi zastavu ili znak Organizacije ujedinjenih naroda, ili znakove ili zastave Crvenog križa ili znakove koji njima odgovaraju, ili druge poznate međunarodne znakove kojima se obilježavaju određeni objekti radi zaštite od vojnih djelovanja.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Predmet krivičnog djela su međunarodni znaci koji se koriste za zaštitu osoba ili objekata od vojnih operacija.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.



ZASNIVANJE ROPSKOG ODNOSA I PRIJEVOZ OSOBA U ROPSKOM ODNOSU

Međunarodni osnov za inkriminiranje ropskog odnosa i prijevoza osoba u ropskom odnosu su:

Konvencija o suzbijanju ropstva od 1926. godine, koja je upotpunjena Dopunskom konvencijom o ukidanju ropstva, trgovine robljem i ustanova i prakse slične ropstvu koja je zaključena u Ženevi 1956. godine, zatim

Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka od 1948. godine,

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima 1966. godine,

Ženevska konvencija o otvorenom moru od 1958. godine te

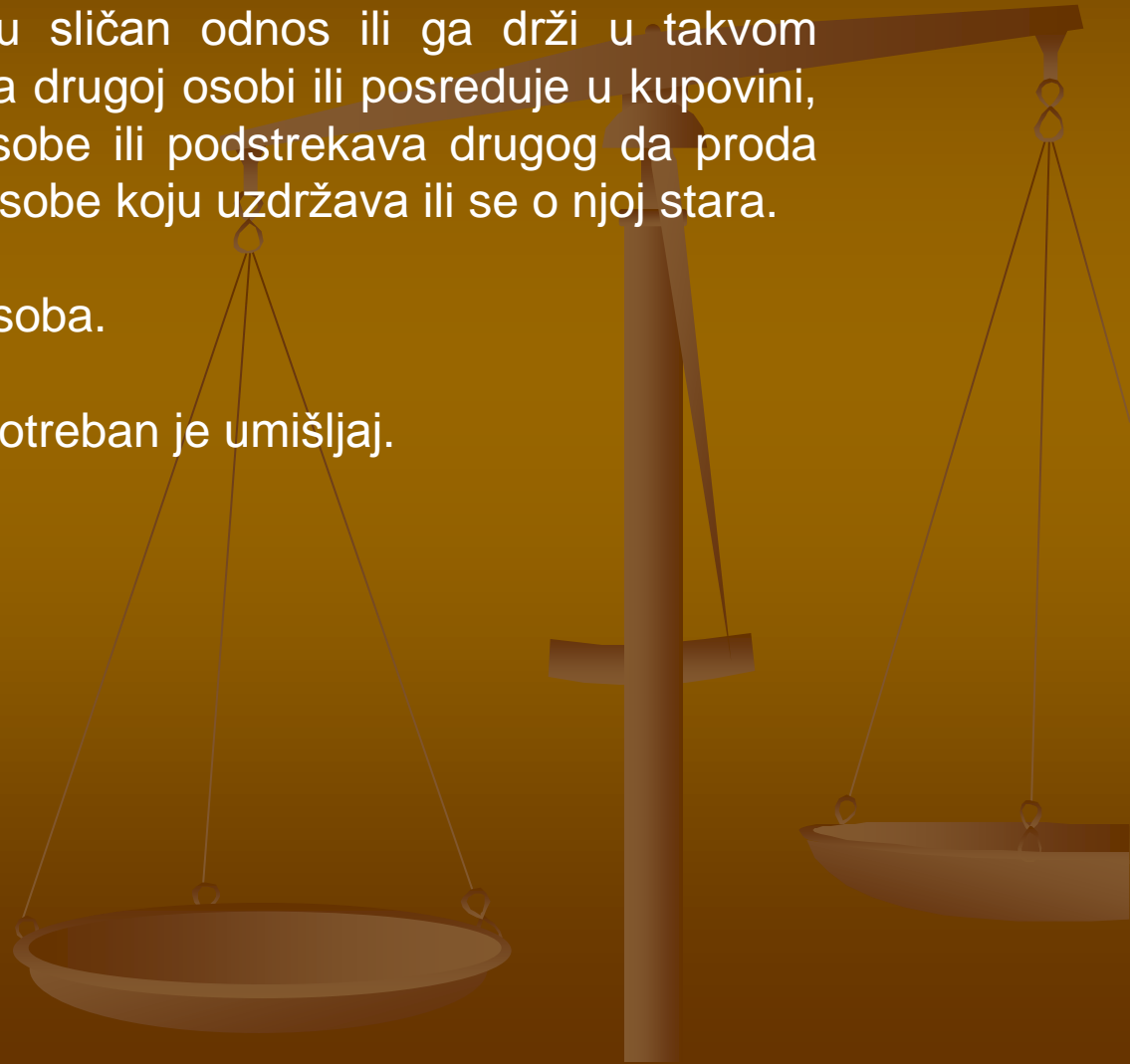
Konvencija Ujedinjenih nacija o pravu mora od 1982. godine.

Djelo ima blanketni karakter, jer se mora ostvariti kršenjem pravila međunarodnog prava.

Ovo djelo čini ko kršeći pravila međunarodnog prava, stavi drugog u ropski ili njemu sličan odnos ili ga drži u takvom odnosu, kupi, proda, preda drugoj osobi ili posreduje u kupovini, prodaji ili predaji takve osobe ili podstrekava drugog da proda svoju slobodu ili slobodu osobe koju uzdržava ili se o njoj stara.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.



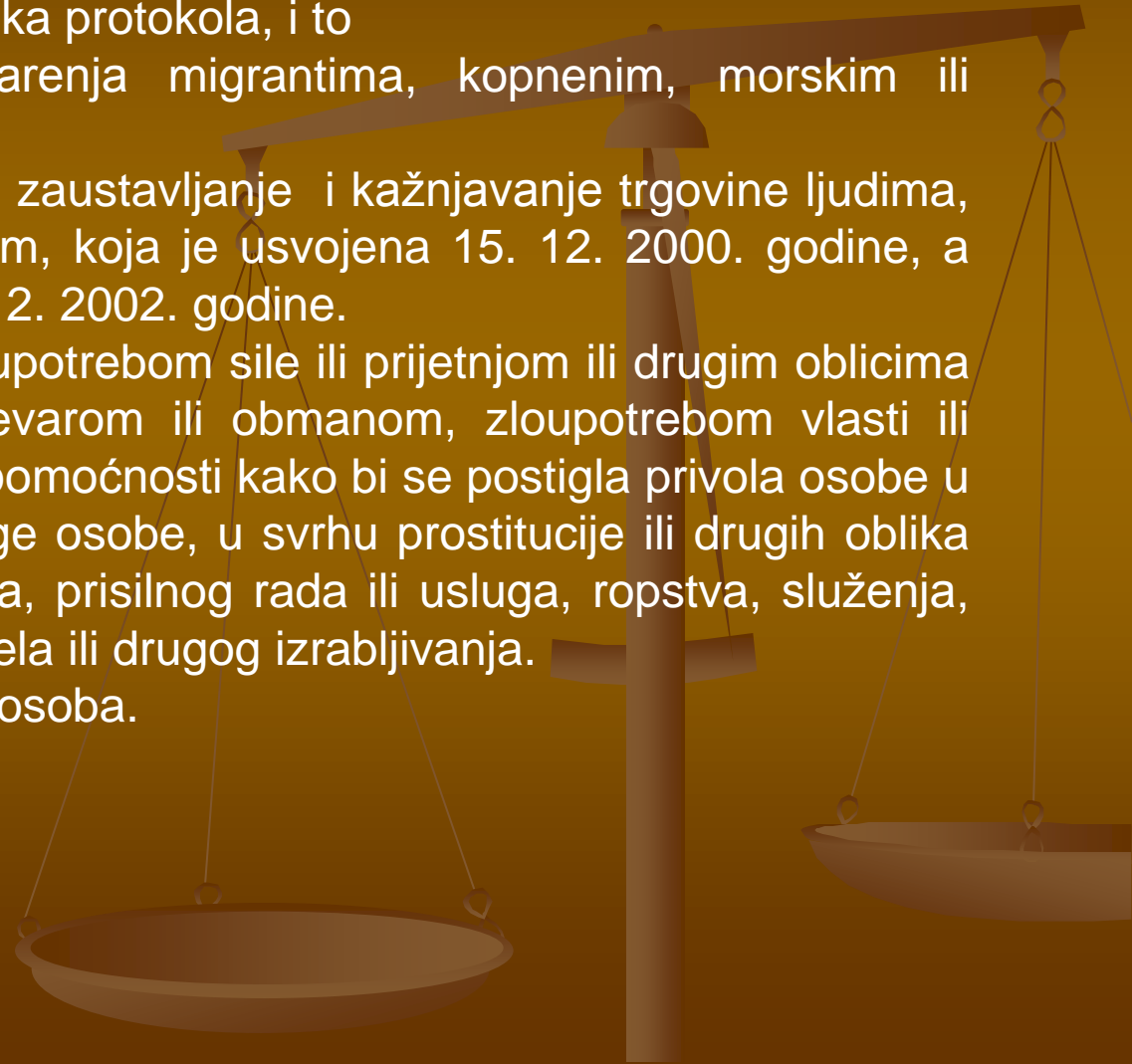
TRGOVANJE LJUDIMA

Osnov inkriminacije je Konvencija UN protiv transnacionalnog kriminala, uz dva dopunska protokola, i to Protokol protiv krijumčarenja migrantima, kopnenim, morskim ili zračnim putem, i

Protokol za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, koja je usvojena 15. 12. 2000. godine, a kojoj je BiH članica od 5. 2. 2002. godine.

Oblik ovog djela čini ko upotrebom sile ili prijetnjom ili drugim oblicima prinude, otmicom, prijevarom ili obmanom, zloupotrebom vlasti ili utjecaja, ili položaja bespomoćnosti kako bi se postigla privola osobe u svrhu iskorištavanja druge osobe, u svrhu prostitucije ili drugih oblika seksualnog iskorištavanja, prisilnog rada ili usluga, ropstva, služenja, odstranjivanja dijelova tijela ili drugog izrabljivanja.

Učinitelj može biti svaka osoba.



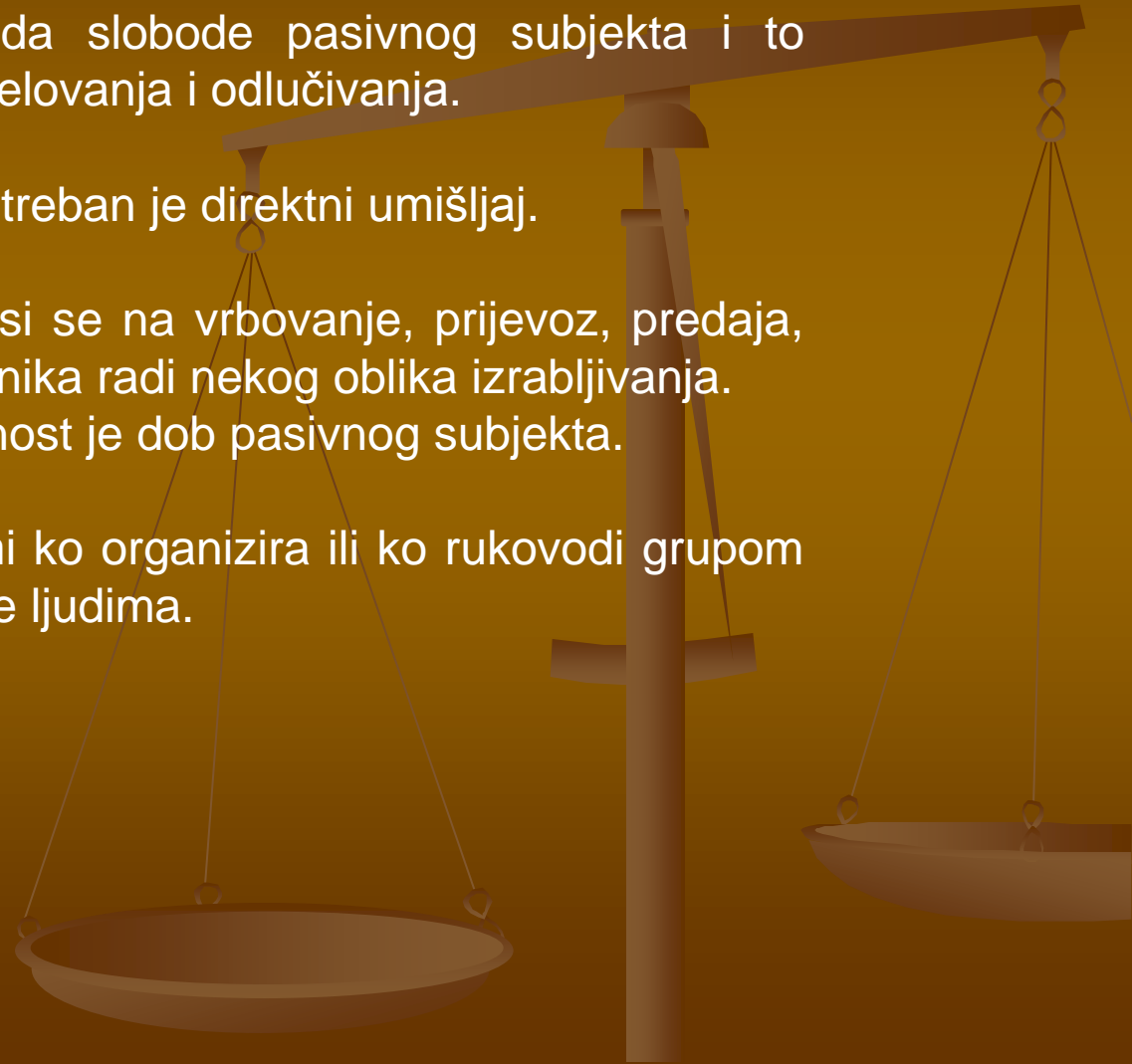
Radnja krivičnog djela alternativno je određena kao vrbovanje, prijevoz, predaja, skrivanje i primanje osobe u svrhu njenog protupravnog iskorištavanja.

Posljedica djela je povreda slobode pasivnog subjekta i to fizičke slobode i slobode djelovanja i odlučivanja.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.

Teži oblik ovog djela odnosi se na vrbovanje, prijevoz, predaja, skrivanje djeteta ili maloljetnika radi nekog oblika izrabljivanja. Dakle, kavalifikatorna okolnost je dob pasivnog subjekta.

Najteži oblik ovog djela čini ko organizira ili ko rukovodi grupom ljudi radi obavljanja trgovine ljudima.



MEĐUNARODNO VRBOVANJE RADI PROSTITUCIJE

Osnov inkriminacije sadržan je u Konvenciji UN o zabrani trgovine ljudima i iskorištavanju prostitucije drugih, koja je usvojena 2. 12. 1949. godine, a stupila je na snagu 25. 7. 1951. godine.

Ovo djelo čini ko vrbuje, namamljuje ili navodi drugog na pružanje seksualnih usluga radi zarade u nekoj drugoj državi, izuzimajući državu u kojoj ta osoba ima prebivalište ili čiji je državljanin.

Učinitelj djela može biti svaka osoba, a pasivni subjekt može biti i osoba ženskog i muškog spola.

Radnja je alternativno određena kao vrbovanje, namamljivanje i navođenje drugog na pružanje seksualnih usluga radi zarade.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, kojim mora biti obuhvaćena i svijest da se vrbovanje odnosi na prostituciju u inozemstvu.

Kvalifikatorna okolnost je starosna dob pasivnog subjekta.

NEZAKONITO USKRAĆIVANJE IDENTIFIKACIJSKIH DOKUMENATA

Ovo krivično djelo čini ko s ciljem ograničavanja slobode kretanja nezakonito uskrati drugome njegovu osobnu ili putnu ispravu. Ovom se inkriminacijom štiti sloboda kretanja, odlučivanja i djelovanja te pravo na osobnost.

Ovo je djelo blanketnog karaktera jer se vrši protivno zakonskim i drugim propisima kojima je reguliran postupak izdavanja, produženja važnosti, zamjene ili oduzimanja osobnih ili putnih isprava.

Učinitelj djela može biti svaka osoba, iako će to u praksi biti službene osobe koje u nadležnim organima obavljaju djelatnosti izdavanja ili produženja važnosti osobnih ili putnih dokumenata.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.

KRIJUMČARENJE OSOBA

Osnov inkriminacija je Konvencija UN protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, te Protokol (čl. 6.) protiv krijumčarenja migranata kopnenim, morskim ili zračnim putem, kojim je ta Konvencija dopunjena.

Ovo se krivično djelo vrši iz koristoljublja i djelo je blanketnog karaktera.

Može ga izvršiti bilo koja osoba.

Radnja je alternativno određena kao prevođenje preko granice jedne ili više osoba, i omogućavanje drugome nedozvoljenog prelaska preko granice.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj, a cilj učinjenja je protupravna zarada.

Najteži oblik ovog djela čini ko organizira ili rukovodi grupom u cilju počinjenja ovog djela.

UZIMANJE TALACA

Međunarodni osnov za ovu inkriminaciju nalazi se u **Međunarodnoj konvenciji protiv uzimanja talaca od 1979.** godine.

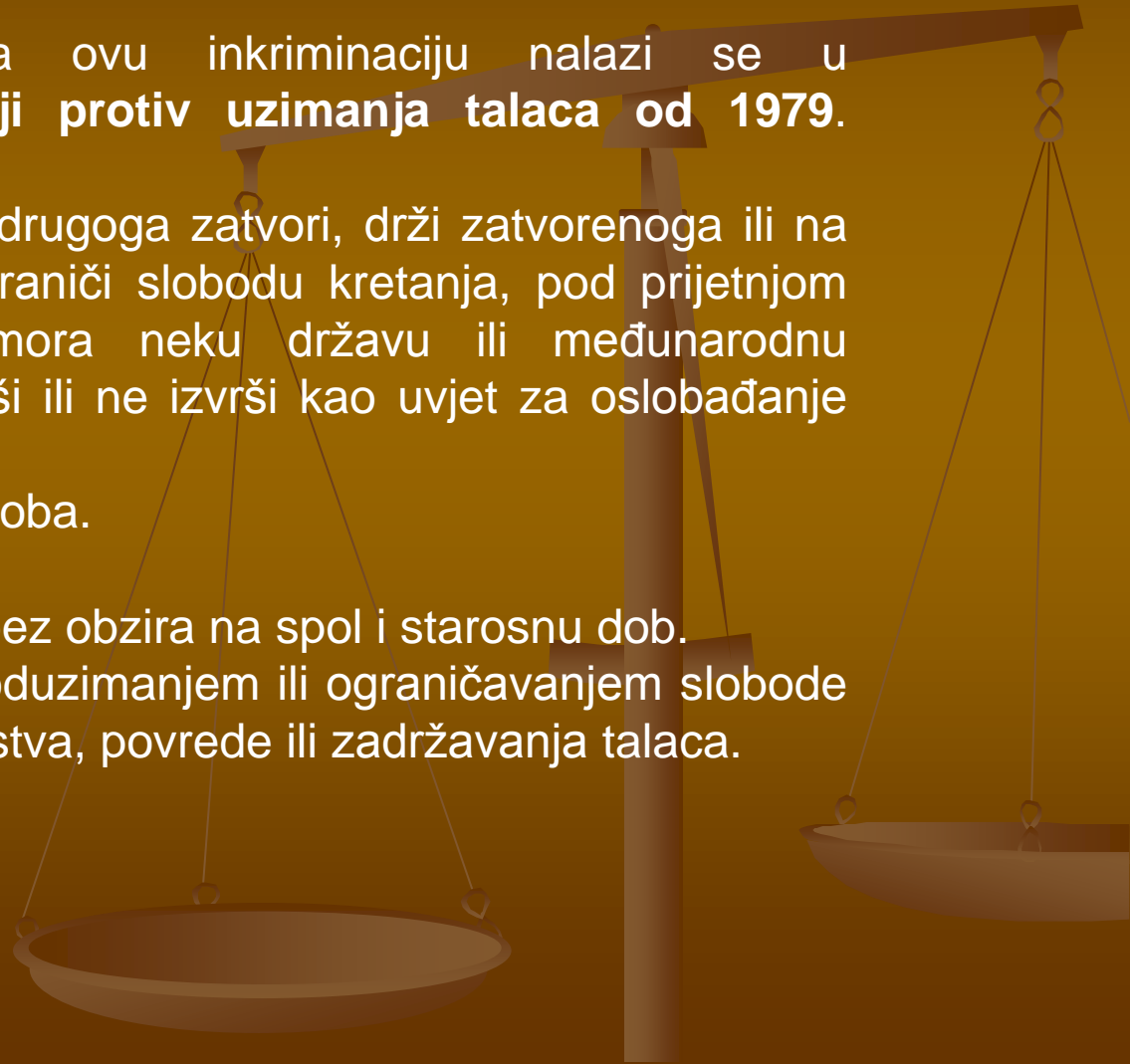
Ovo krivično djelo čini ko drugoga zatvori, drži zatvorenoga ili na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja, pod prijetnjom ubistva, u cilju da primora neku državu ili međunarodnu organizaciju da nešto izvrši ili ne izvrši kao uvjet za oslobađanje talaca.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Pasivni subjekt je talac.

To može biti svaka osoba bez obzira na spol i starosnu dob.

Djelo je dovršeno samim oduzimanjem ili ograničavanjem slobode kretanja pod prijetnjom ubistva, povrede ili zadržavanja talaca.



UGROŽAVANJE OSOBA POD MEĐUNARODNOM ZAŠTITOM

Međunarodni osnov za ovu inkriminaciju nalazi se u Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih djela protiv osoba pod međunarodnom zaštitom.

Ovo krivično djelo čini ko osobu pod međunarodnom zaštitom zatvori, drži zatvorenu ili joj na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja, u cilju da nju ili neku drugu osobu prisili da nešto učini ili ne učini, ili ko učini neko drugo nasilje prema osobi pod međunarodnom zaštitom.

Učinitelj djela može biti svaka osoba.

Pasivni subjekt je osoba pod međunarodnom zaštitom.
Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.

Teži oblik ovog djela je kad pri izvršenju djela nastupi smrt jedne ili više osoba.

NEOVLAŠTENI PROMET ORUŽJEM I VOJNOM OPREMOM TE PROIZVODIMA DVOJNE NAMJENE

Ovo krivično djelo čini ko uvozi, izvozi, prijevozi ili posreduje u prometu oružja ili vojne opreme bez dozvole propisane zakonom ili ko daje krive podatke ili propusti prikazati činjenice u postupku davanja dozvole ili ko propusti registrirati ugovor u vezi oružja ili vojne opreme.

Ovo je krivično djelo blanketnog karaktera.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji mora obuhvatiti svijest o protupravnosti postupanja.

Drugi oblik ovog djela pretpostavlja neovlašteni promet opreme dvojne namjene.

Teži oblik ovog djela podrazumijeva organizaciju grupe ljudi koja ima za cilj neovlašteni promet oružjem ili vojnom opremom.

NEOVLAŠTENI PROMET KEMIKALIJAMA

Osnov ove inkriminacije je Konvencija o zabrani razvijanja proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovom uništavanju iz 1993. godine.

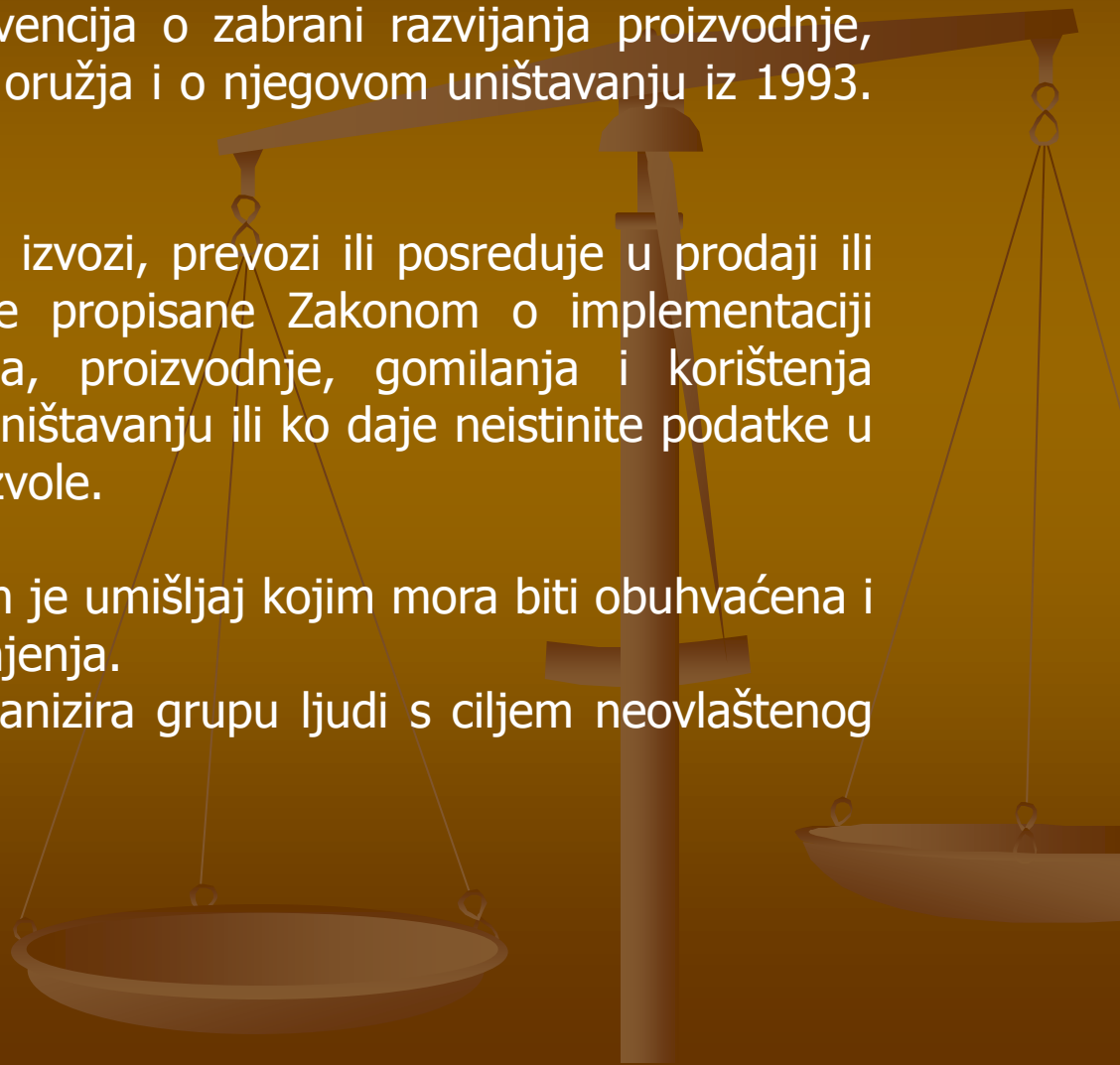
Djelo je blanketnog karaktera.

Ovo krivično djelo čini ko uvozi, izvozi, prevozi ili posreduje u prodaji ili prometu kemikalija bez dozvole propisane Zakonom o implementaciji Konvencije o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovom uništavanju ili ko daje neistinite podatke u postupku izdavanja odnosno dozvole.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj kojim mora biti obuhvaćena i svijest o protupravnosti radnji činjenja.

Teži oblik ovog djela čini ko organizira grupu ljudi s ciljem neovlaštenog prometa kemikalija.



NEOVLAŠTENI PROMET OPOJNIM DROGAMA

Osnov inkriminacije je Konvencija UN protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci koja je usvojena 19. 12. 1988., a stupila na snagu 11. 11. 1990.

Ovo krivično djelo čini ko neovlašteno vrši međunarodnu prodaju ili prijenos ili nudi na prodaju ili radi prodaje kupuje, drži, prijevozi ili prenosi, ili posreduje u međunarodnoj prodaji, kupovini ili na drugi način neovlašteno stavlja u međunarodni promet supstance ili preparate koji su propisom proglašeni opojnim drogama.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji mora obuhvatiti i svijest o neovlaštenom postupanju, kao i svijest o objektu radnje, tj. da se radi o supstanci ili preparatu koji je propisom proglašen opojnom drogom.

Učinitelj može biti svaka osoba.

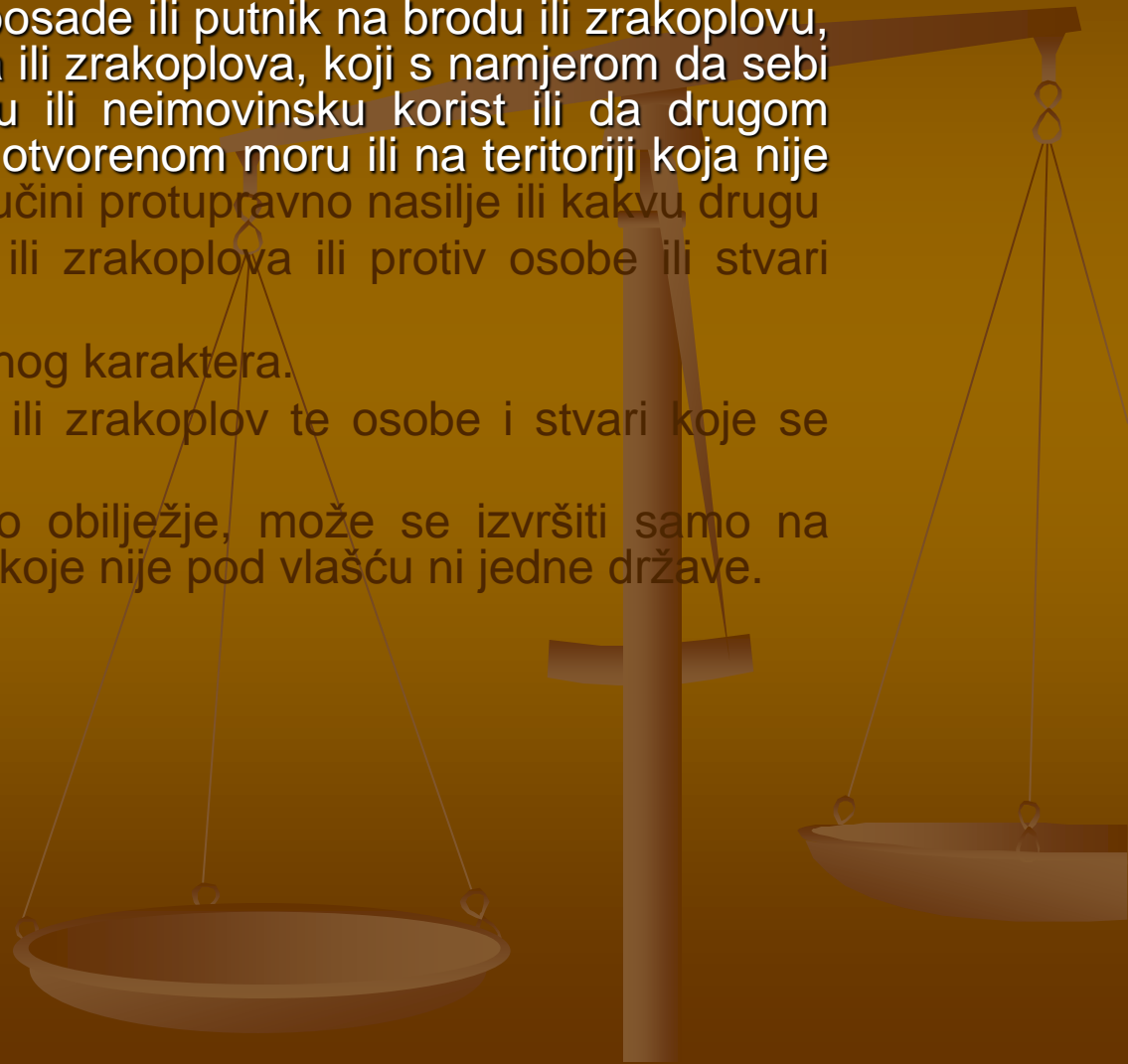
PIRATARSTVO

Ovo krivično djelo čini član posade ili putnik na brodu ili zrakoplovu, izuzev vojnog i javnog broda ili zrakoplova, koji s namjerom da sebi ili drugom pribavi imovinsku ili neimovinsku korist ili da drugom prouzrokuje kakvu štetu, na otvorenom moru ili na teritoriji koja nije pod vlašću ni jedne države, učini protupravno nasilje ili kakvu drugu prisilu protiv drugog broda ili zrakoplova ili protiv osobe ili stvari koje se nalaze na njima.

Ovo krivično djelo je blanketnog karaktera.

Objekt radnje je drugi brod ili zrakoplov te osobe i stvari koje se nalaze na njima.

Mjesto izvršenja je posebno obilježje, može se izvršiti samo na otvorenom moru ili području koje nije pod vlašću ni jedne države.

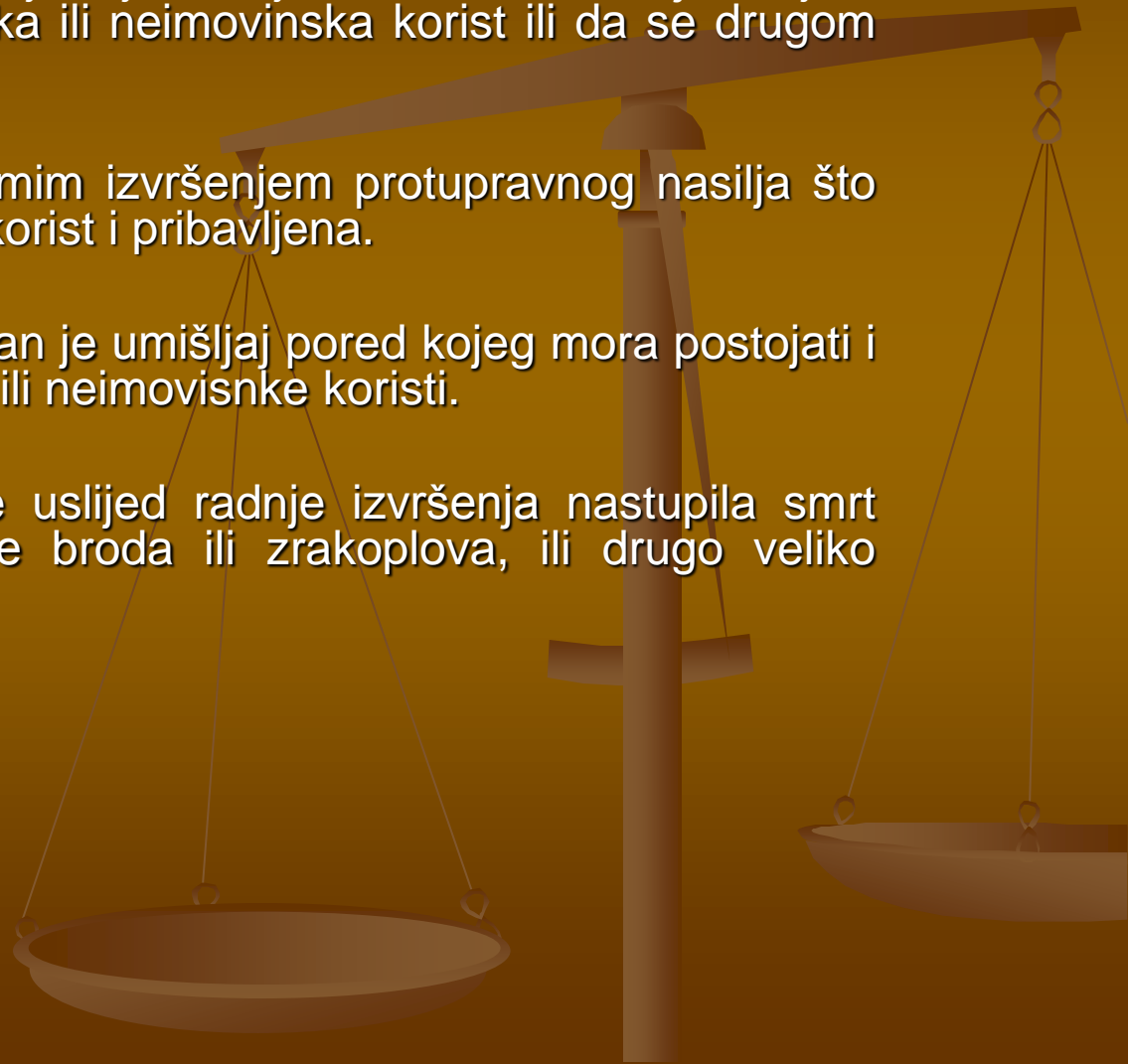


Posebno subjektivno obilježje djela je namjera da se izvršenjem djela pribavi sebi ili drugom imovinska ili neimovinska korist ili da se drugom nanese kakva šteta.

Djelo se smatra dovršenim samim izvršenjem protupravnog nasilja što znači da nije neophodno da je korist i pribavljena.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj pored kojeg mora postojati i namjera pribavljanja imovinske ili neimovinske koristi.

Teži oblik djela postoji kad je uslijed radnje izvršenja nastupila smrt jedne ili više osoba, uništenje broda ili zrakoplova, ili drugo veliko razaranje.



OTMICA ZRAKOPLOVA ILI BRODA

Objekt krivičnopravne zaštite kod ovog djela je sigurnost zračnog i pomorskog prometa, zatim prometa koji se odvija na rijekama, jezerima ili kanalima, kao i sigurnost plutajućih objekata, što sve uključuje i sigurnost ljudi i imovine.

Krivičnopravna zaštita propisana je međunarodnim dokumentima kao što su Konvencija o krivičnim djelima i nekim drugim aktima izvršenim u zrakoplovima (tzv. Tokijska konvencija), koja je usvojena 1963. godine a stupila na snagu 1969. godine, zatim Haška konvencija od 1969., a stupila na snagu 1971. godine i Montrealska Konvencija iz 1971. godine, a stupila na snagu 1973. godine.

Ovo krivično djelo čini ko silom ili prijetnjom da će upotrijebiti silu, preuzme kontrolu nad zrakoplovom ili nad brodom ili plutajućim objektom bilo koje vrste.

Učinitelj može biti svaka osoba uključujući i člana posade ukoliko nezakonito preuzme kontrolu nad zrakoplovom ili brodom.

ZLOUPOTREBA TELEKOMUNIKACIJSKIH ZNAKOVA

Ovo krivično djelo čini ko zlonamjerno i bez potrebe otpravi međunarodno ugovoreni znak za pozivanje u pomoć ili znak da prijete opasnost, ili ko telekomunikacijskim znakom obmane da postoji sigurnost ili ko zloupotrijebi međunarodno ugovoreni telekomunikacijski znak.

Objekt krivičnog djela su međunarodni telekomunikacijski znakovi, tj. znakovi koji su kao takvi propisani međunarodnim konvencijama.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Posljedica ovog djela je apstraktna opasnost za sigurnost ljudi ili za imovinu.

Krivično djelo je dovršeno kada je poduzeta neka od navedenih radnji kojom se zloupotrebljava međunarodni telekomunikacijski znak.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj počinitelja.

TERORIZAM



Osnov inkriminacije je Europska konvencija o zbijanju terorizma koja je usvojena u Strazburu 1977. godine, a stupila je na snagu 1978. godine.

Cilj Konvencije je da se pomogne u suzbijanju terorizma.

Dopunski protokol koji je donesen 2003. godine.

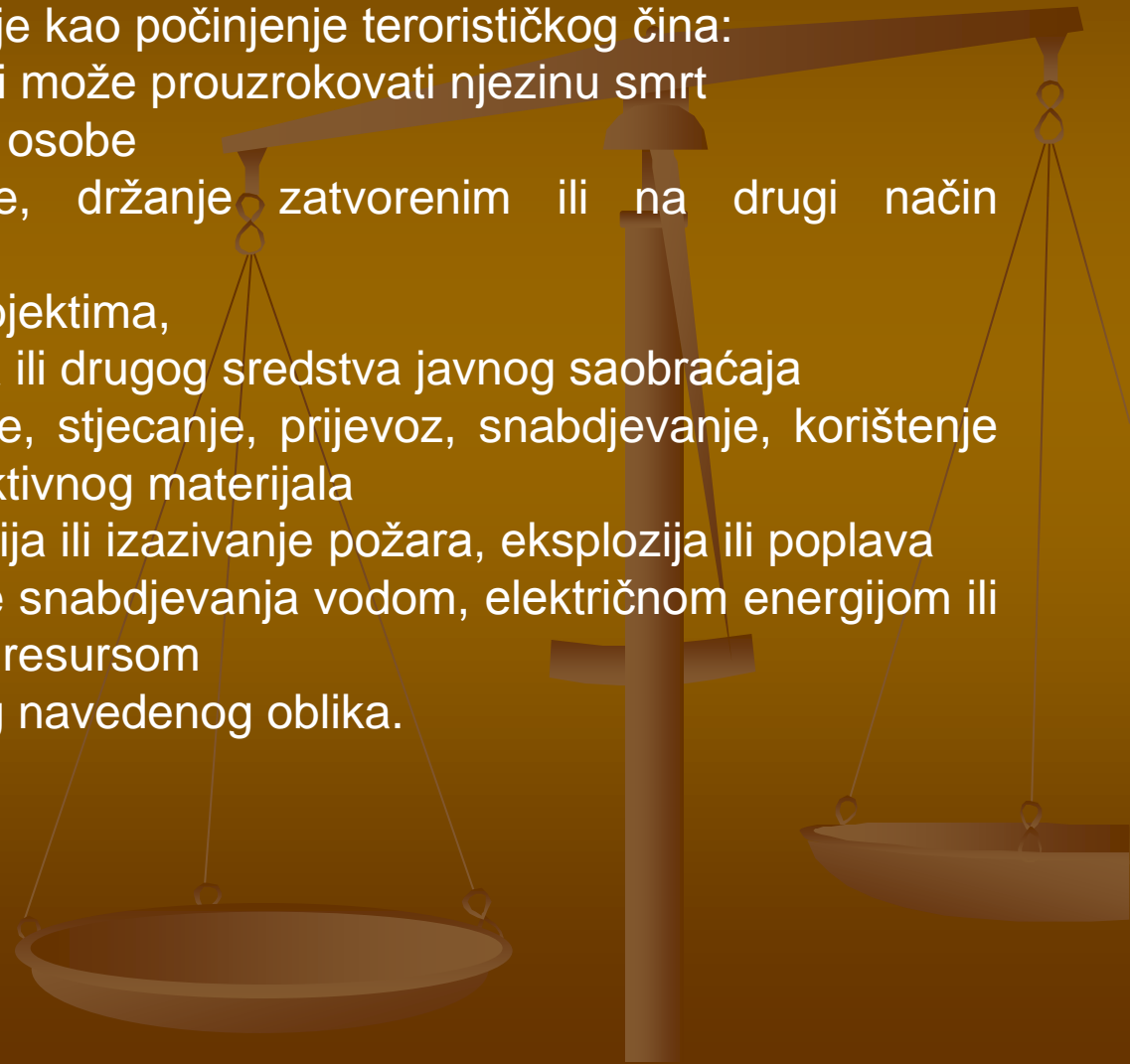
Krivično djelo terorizma ima osnovni oblik i dva teža oblika djela. Osnovni oblik djela čini ko počini teroristički čin s ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili prisiljavanjem organa vlasti da nešto učine ili ne učine s ciljem ozbiljne destabilizacije osnovnih političkih, ustavnih, privrednih ili društvenih struktura države, ili međunarodne zajednice.

Objekt krivičnopravne zaštite je država, domaća ili strana, ili međunarodna organizacija.

Učinitelj djela može biti svaka osoba.

Radnja učinjenja određena je kao počinjenje terorističkog čina:

- a) napad na život osobe koji može prouzrokovati njezinu smrt
- b) napad na fizički integritet osobe
- c) protupravno zatvaranje, držanje zatvorenim ili na drugi način oduzimanje slobode
- d) nanošenje velike štete objektima,
- e) otmica zrakoplova, broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja
- f) proizvodnja, posjedovanje, stjecanje, prijevoz, snabdjevanje, korištenje oružja, eksploziva ili radioaktivnog materijala
- g) ispuštanje opasnih materija ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava
- h) ometanje ili obustavljanje snabdjevanja vodom, električnom energijom ili drugim osnovnim prirodnim resursom
- i) prijetnja učinjenjem nekog navedenog oblika.

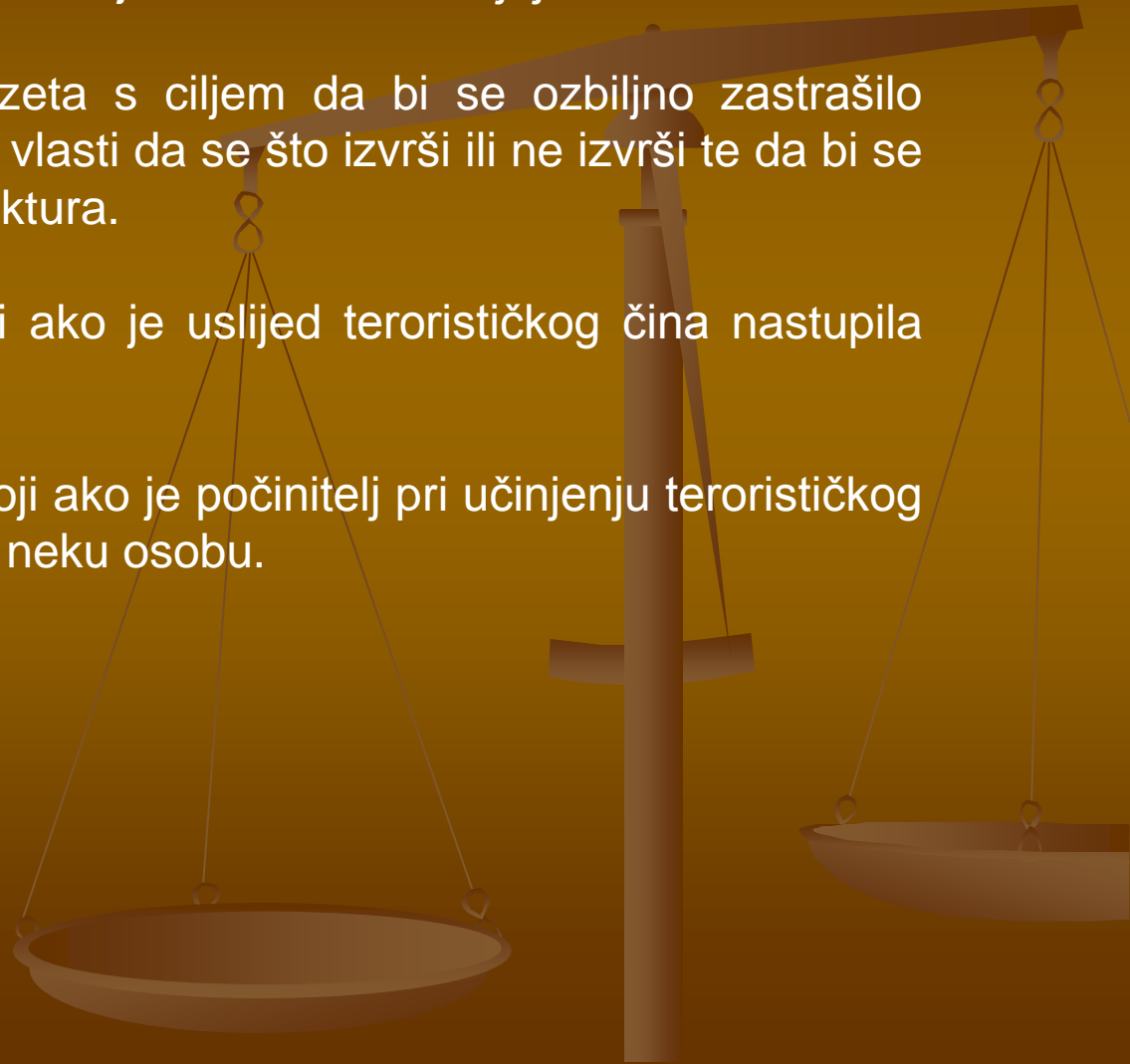


Ove radnje moraju biti počinjene namjerno da bi se smatrale terorističkim činom, što podrazumijeva direktni umišljaj.

Pored toga mora biti poduzeta s ciljem da bi se ozbiljno zastrašilo stanovništvo ili prisilili organi vlasti da se što izvrši ili ne izvrši te da bi se destabilizirala društvena struktura.

Teži oblik ovog djela postoji ako je uslijed terorističkog čina nastupila smrt jedne ili više osoba.

Najteži oblik ovog djela postoji ako je počinitelj pri učinjenju terorističkog čina s umišljajem lišio života neku osobu.



FINANCIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

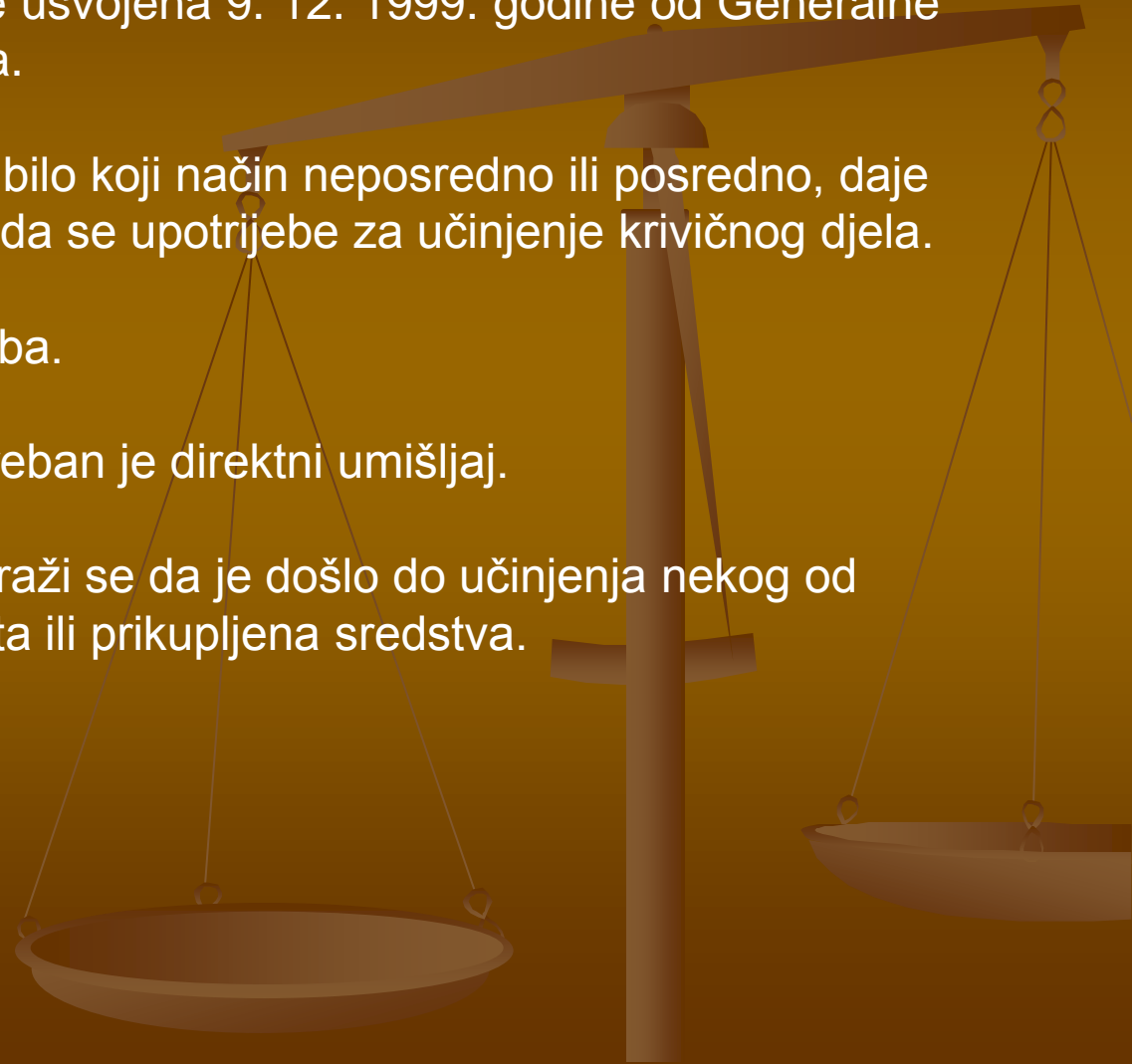
Osnov ove inkriminacije je Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma koja je usvojena 9. 12. 1999. godine od Generalne skupštine Ujedinjenih naroda.

Ovo krivično djelo čini ko na bilo koji način neposredno ili posredno, daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se upotrijebe za učinjenje krivičnog djela.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.

Za postojan je ovog djela ne traži se da je došlo do učinjenja nekog od krivičnih djela za koja su data ili prikupljena sredstva.



NEIZVRŠAVANJE NAREDBI I PRESUDA MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA

Odredbama ovog krivičnog djela inkriminirano je neizvršavanje naredbi i presuda međunarodnog krivičnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. godine.

Ovo krivično djelo čini službena osoba u institucijama BiH, institucijama entiteta i institucijama Brčko Distrikta BiH, koja odbije postupiti po naredbi Međunarodnog krivičnog suda da se liši slobode ili pritvori ili izruči Međunarodnom krivičnom sudu osoba protiv koje je pokrenut postupak pred Međunarodnim krivičnim sudom ili na drugi način onemogućava izvršenje te naredbe, ili kad odbije izvršenje pravomoćne i izvršne takve presude.

Učinitelj može biti samo službena osoba u institucijama BiH.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.